

E

conomische Begroting 2001

Woord vooraf	1
Samenvatting	3
Ondanks twee opeenvolgende jaren met sterke economische groei, blijven spanningen beperkt	
Groei in 2001 opnieuw op een brede basis gestoeld	
Nauwelijks een verzwakking van de groei van de werkgelegenheid in de privé-sector in 2001	
De Belgische conjunctuur in internationaal perspectief	7
Internationale conjunctuur in 2000 en 2001	
De Belgische conjunctuur en de drie buurlanden	
Ontwikkelingen op de financiële markten	12
Interestvoeten	
Wisselkoersen	
Onzekerheden waarmee deze vooruitzichten omgeven zijn	15
1. De bestedingscomponenten van het bbp	16
Consumptieve bestedingen van de particulieren	
Bedrijfsinvesteringen	
Investeringen in woongebouwen	
Voorraadwijziging	
Overheidsbestedingen	
Uitvoer en invoer	
2. Ontwikkeling van de prijzen en de lonen	25
Binnenlands prijsverloop	
Indexering overheidslonen en sociale uitkeringen	
Loonontwikkeling	
Relatieve loonkostontwikkeling	
3. Arbeidsmarkt	33

Lijst van de Figuren

- FIGUUR 1** Wereldhandel: invoer van goederen
- FIGUUR 2** Verloop van het bbp op kwartaalbasis
- FIGUUR 3** Kortetermijnrente: eurogebied en Verenigde Staten
- FIGUUR 4** Bilaterale wisselkoersen: euro-dollar en euro-yen
- FIGUUR 5** Consumptieve bestedingen van de particulieren
- FIGUUR 6** Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote particulieren
- FIGUUR 7** Investeringsquote in de marktsector
- FIGUUR 8** Bedrijfsinvesteringen
- FIGUUR 9** Investeringsquote in woongebouwen
- FIGUUR 10** Uitvoer van goederen en diensten
- FIGUUR 11** Inflatie: maandelijks verloop en vooruitzichten
- FIGUUR 12** Opsplitsing van het indexcijfer der consumptieprijzen
- FIGUUR 13** Ontwikkeling loonkosten België in vergelijking met belangrijkste handelspartners
- FIGUUR 14** Werkgelegenheid en werkgelegenheidsgraad
- FIGUUR 15** Ontwikkeling van het aantal werklozen

Deze macro-economische vooruitzichten werden door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) aan de federale regering bezorgd in het kader van de voorbereiding van de begroting voor het jaar 2001. Volgens de gangbare procedure heeft het Federaal Planbureau een ontwerp van economische begroting voorgelegd aan het Wetenschappelijk Comité en aan de Raad van Bestuur van het INR. Het Wetenschappelijk Comité heeft een gunstig advies uitgebracht op 3 juli 2000. De Raad legt de definitieve cijfers vast en draagt de eindverantwoordelijkheid.

De Economische Begroting 2001 integreert deel I (de jaaragregaten) van de Nationale Rekeningen 1999. Voor de openbare financiën, werd de gebruikelijke hypothese van ‘ongewijzigd beleid’ gevolgd. De internationale omgeving waarop deze economische begroting berust, is gebaseerd op de voorjaarsvooruitzichten van de Europese Commissie. Het verloop van de financiële variabelen (wisselkoersen, rentevoeten en olieprijsen) werd echter aangepast om rekening te kunnen houden met de waarnemingen tot midden juni 2000. Voor de resterende periode werden die waarnemingen doorgetrokken op basis van termijnnoteringen, die verondersteld worden de verwachtingen van de financiële markten weer te geven.

Deze vooruitzichten werden afgesloten op 3 juli 2000.

L. Verjus
Voorzitter van de Raad van Bestuur
van het Instituut voor de Nationale Rekeningen

Kerncijfers voor de Belgische economie

Wijzigingspercentages in volume - tenzij anders vermeld

	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	3.8	2.0	2.8	2.5
Consumptieve bestedingen van de overheid	1.4	2.4	0.8	1.4
Bruto vaste kapitaalvorming	3.7	5.6	4.7	2.9
Finale nationale bestedingen	4.1	1.8	3.2	2.3
Uitvoer van goederen en diensten	4.2	5.0	8.1	6.3
Invoer van goederen en diensten	6.3	4.1	7.5	5.5
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei van het bbp)	-1.2	0.8	0.8	0.9
Bruto binnenlands product	2.7	2.5	3.8	3.1
Algemeen indexcijfer der consumptieprijzen	1.0	1.1	2.1	1.4
Gezondheidsindex	1.3	0.9	1.5	1.5
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	2.9	1.7	2.5	3.1
Spaarquote van de particulieren (in % van het beschikbaar inkomen)	16.6	16.3	16.1	16.5
Binnenlandse werkgelegenheid (verandering in duizendtallen, toestand op 30 juni)	44.4	51.8	54.2	52.9
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard, jaargemiddelde)	9.5	9.0	8.5	8.1
Saldo lopende rekening (in % van het bbp)	4.1	4.2	4.1	5.0
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro)	-.-	106.7	96.4	97.9
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand) (%)	3.6	2.9	4.4	5.2
Lange rente (OLO,10 jaar) (%)	4.8	4.8	5.8	5.8

Samenvatting

Ondanks twee opeenvolgende jaren met sterke economische groei, blijven spanningen beperkt

De Belgische economie bevindt zich in een fase van hoogconjunctuur sinds de activiteit versnelde in het tweede semester van vorig jaar. Onder meer dankzij een belangrijk ‘overloopeffect’ zou de toename van het bbp dit jaar 3,8 % bereiken. Voor volgend jaar wordt een economische groei van 3,1 % verwacht. Hoewel het groeitempo van de economische activiteit gedurende die twee jaar hoger zou liggen dan de trendmatige groei, zou een aantal factoren de spanningen kunnen verzachten.

De versnelling van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen van de laatste maanden en de verhoging van onze inflatieprognose voor het jaar 2000 zijn slechts marginaal een gevolg van binnenlandse kostencomponenten. Dankzij de productiviteitswinst door de economische groei en de verminderingen van socialezekerheidspremies, zou de bijdrage van de loonkosten per product tot de inflatie in 2000 en 2001 gematigd blijven.

De hogere inflatie is dus hoofdzakelijk een weerspiegeling van de stijgende invoerprijzen en in het bijzonder van de olieprijsen. De gevolgen hiervan werden nog eens versterkt door de depreciatie van de effectieve wisselkoers van de euro. De hogere invoerprijzen doen zich met vertraging gevoelen in de onderliggende inflatie en daarom zou deze een geleidelijke stijging vertonen: van 1 % in het eerste semester van 2000 naar 1,25 % aan het einde van het jaar en gemiddeld 1,7 % in 2001. Dankzij de geleidelijke daling van de olieprijsen zou de gemiddelde globale inflatie niet meer dan 1,4 % bereiken volgend jaar, in vergelijking met 2,1 % dit jaar.

De verdere verstrakking van het monetair beleid die door de financiële markten verwacht wordt in de loop van de tweede helft van dit jaar en de hiermee samengaande relatief stabiele lange rentevoeten, wijzen er bovendien op dat de inflatieverwachtingen op middellange termijn niet opwaarts gericht zijn.

Sinds eind 1999 is de bezettingsgraad van de productiecapaciteit gestegen, wat op bepaalde spanningen op het productieapparaat zou kunnen wijzen. Met de vraagvooruitzichten, zowel de binnenlandse als de buitenlandse, die nog steeds gunstig zijn, een nieuwe verbetering van de bedrijfsrentabiliteit en reële langetermijnrentevoeten die nog steeds voordelig zijn voor financieringen, zouden de bedrijfsinvesteringen in 2000 en 2001 blijven groeien, een groei die sinds 1995 nog niet onder-

broken is. Dankzij een gemiddeld jaarlijks expansietempo van ongeveer 5 % in reële termen, zouden de investeringen in de marktsector, uitgedrukt in percent van het reële bbp, met 2,7 procentpunt toenemen tussen 1994 en 2001 (ofwel van 12,5 % naar 15,3 %) en het record verbreken van begin jaren 90. Een dergelijk verloop van de investeringsquote in de marktsector zwengelt de kapitaalvoorraad aan, een hefboom die de potentiële groei van de Belgische economie kan versterken.

De stijgende werkgelegenheid die sinds 1995 werd opgetekend zou in de loop van dit en volgend jaar aanhouden en zich uiten in een beduidende daling van de werkloosheidsgraad. Hoewel bepaalde tekorten aan gekwalificeerd personeel zich al voordoen in bepaalde segmenten van de arbeidsmarkt, zou de krapte op de arbeidsmarkt deels ingevuld kunnen worden door een stijgend arbeidsaanbod. Dit arbeidsaanbod wordt geschraagd door een verdere stijging van de activiteitsgraad van de vrouwen (ondersteund door de pensioenhervorming) in combinatie met een mannelijke activiteitsgraad die niet meer daalt, wat deels te verklaren is door de betere conjunctuur.

Groei in 2001 opnieuw op een brede basis gestoeld

De aanhoudende groeifase van de Belgische economie gedurende de jaren 2000-2001 berust op een brede basis aangezien zij gedragen wordt door zowel een forse bijdrage van de buitenlandse handel als een levendige binnenlandse vraag.

De Belgische uitvoer zou ook volgend jaar blijven profiteren van de krachtige ontwikkeling van de economie op Europees en wereldvlak, waardoor de buitenlandse afzetmarkten met bijna 7 percent zouden groeien. In tegenstelling tot dit jaar zouden de uitvoerders volgend jaar evenwel niet langer kunnen rekenen op een nieuwe effectieve wisselkoersdepreciatie van de euro en de hiermee samengaande competitiviteitswinsten. Wel zullen ze nog voordeel halen uit de vertraagde gunstige impact van de depreciatie tijdens de jaren 1999-2000. De groei van de totale uitvoer van goederen en diensten wordt voor volgend jaar op 6,3 % geraamd, tegenover 8,1 % in 2000. Met dat groeicijfer, dat vanuit historisch perspectief hoog is, zou de uitvoer in 2001 de belangrijkste ondersteunende factor van de economische groei zijn.

Na een uitzonderlijk dynamisch verloop dit jaar, zou de binnenlandse vraag volgend jaar vertragen (van 3,2 % tot 2,3 %), onder invloed van drie factoren:

- Nadat de voorraadopbouw dit jaar de groei van de finale

vraag beduidend ondersteund heeft, zou de bijdrage van de voorraadveranderingen tot de groei van het bbp volgend jaar nul worden.

- In 2001 zouden de overheidsinvesteringen terugvallen, wat gebruikelijk is in het jaar na de gemeenteraadsverkiezingen.
- De groei van de consumptieve bestedingen van de particulieren zou licht verzwakken van 2,8 % dit jaar tot 2,5 % volgend jaar. Die terugval zou niet voortvloeien uit een minder sterke groei van het beschikbaar inkomen van de particulieren, maar uit een stijging van de spaarquote van de gezinnen, die na zeven opeenvolgende jaren van daling in 2001 opnieuw zou toenemen tot 16,5 percent van het beschikbaar inkomen, een terugkeer naar het peil van 1998.

In 2001 zou de koopkracht van de particulieren gevoelig toenemen en met 3,1 percent zijn hoogste groeipercentage van de laatste jaren kennen. Die forse stijging volgt uit de samenloop van een aantal factoren. Net als in 2000 zouden de bruto-uurlonen voor indexering volgend jaar met ongeveer 2 percent toenemen en zou de werkgelegenheid opnieuw met meer dan 50 000 personen stijgen. Bovendien zou de gezondheidsindex, die gebruikt wordt voor de indexering van lonen en huurprijzen, ongeveer hetzelfde groeicijfer vertonen als de totale inflatie (wat niet het geval is in 2000). Ten slotte zou het inkomen uit vermogen, waarvan een relatief groot gedeelte gespaard wordt, aantrekken onder invloed van de stijging van de interestvoeten en de uitgekeerde ondernemingswinsten. De stevige toename van de koopkracht van de gezinnen zou dit en volgend jaar ook de investeringen in woongebouwen ondersteunen.

*Nauwelijks een
verzwakking van de
werkgelegenheid in de
privé-sector in 2001*

De totale binnenlandse werkgelegenheid zou zowel in 2000 als in 2001 met meer dan 50 000 personen toenemen. In de privé-sector zou het belangrijkste deel van de jobcreatie in 2000 en 2001 op conto komen van de zogenaamde 'klassieke' werkgelegenheid. Dat wordt verklaard door de sterke economische groei, de verminderingen van socialezekerheidsbijdragen en de minder talrijke creatie van banen in het kader van het herinschakelingsprogramma en de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen (het aandeel van beide in de totale toename van de gesalarieerde werkgelegenheid in de privé-sector zou van 16 % in 1999 terugvallen tot 6 % in 2000 en tot minder dan 1 % in 2001).

De toename van de werkgelegenheid in de loop van 2000-2001

zorgt ervoor dat de werkgelegenheidsgraad (uitgedrukt als de totale werkgelegenheid in percent van de bevolking op arbeidsleeftijd) stijgt van 58,2 % in 1999 naar 59,0 % in 2000 en 59,6 % in 2001. Van 1995 tot 2001, zou de werkgelegenheidsgraad in totaal met 3,4 procentpunt groeien of gemiddeld met ongeveer 0,6 procentpunt per jaar.

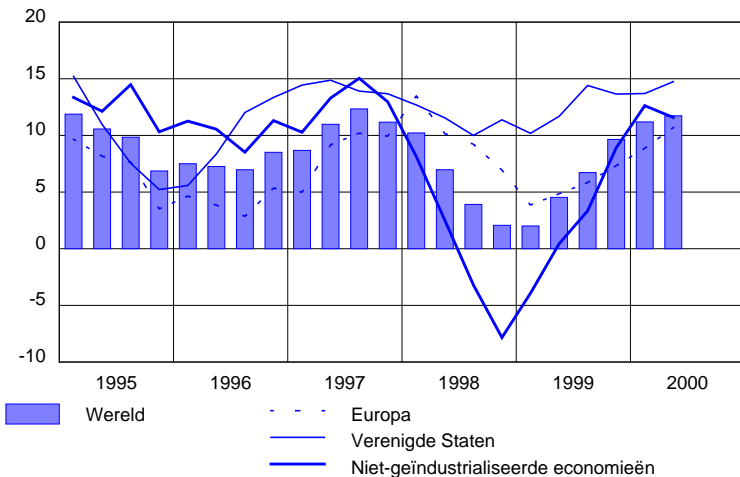
De aanwas van de werkgelegenheid zal zich echter niet uiten in een even grote daling van het aantal werklozen vermits een deel van de werkgelegenheidscreatie de stijging van de beroepsbevolking die voor dit en volgend jaar voorzien wordt, moet opslorpen. Het aantal werklozen (definitie van het federaal Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid) zou met 36 000 personen dalen dit jaar en met 31 000 personen volgend jaar. De werkloosheid in ruime zin (de oudere niet-werkzoekende werklozen meegerekend) zou volgend jaar afnemen met 21 000 personen, na een daling met 26 000 personen dit jaar.

*Internationale
conjunctuur in 2000 en
2001*

In de tweede helft van 1999 was de opleving van de wereldconomie veel dynamischer dan de meeste economische waarnemers aanvankelijk verwachtten. Alles lijkt erop te wijzen dat die dynamiek zich voortgezet heeft in de eerste maanden van dit jaar dankzij de voortdurende expansie van de Amerikaanse economie, de versnelde groei in de opkomende economieën en het herstel van de Europese economie.

Die groeikracht zorgde voor een heropleving van de wereldgoederenhandel met meer dan 11 % in de loop van het eerste semester van 2000, terwijl de eerste helft van 1999 nog gebukt ging onder de crisis in de opkomende economieën. Hoewel de Amerikaanse vraag nog eens de drijvende kracht achter de groei van de wereldhandel was, zijn de niet-geïndustrialiseerde economieën en de Europese landen toch niet achter gebleven. Dankzij dat belangrijk overloopeffect zou de internationale handel minstens met 8 % toenemen in het jaar 2000, alvorens te vertragen tot ongeveer 7 % in 2001.

FIGUUR 1 Wereldhandel: invoer van goederen
Jaar-op-jaar groeivoeten in volume

Bron: CPB

De groei van de wereldeconomie zou in 2000 en 2001 ongeveer 4 % bedragen (tegenover 3,3 % in 1999). Tegenover een verzwakking van de Amerikaanse groei vanaf dit jaar en een lichte vertraging van de Europese economie volgend jaar zou tijdens beide jaren een algemene versnelling in de niet-geïndustrialiseerde landen staan en een herstel van de Japanse economie.

De dynamiek van de binnenlandse vraag in de Verenigde Staten verraste weer en zorgde in de loop van het eerste kwartaal van 2000 voor de snelste economische expansie van de laatste vijftien jaar, nl. een groei van ongeveer 5,5 % in vergelijking met het jaar daarvoor. Hoewel er sindsdien tekenen van vertraging waar te nemen zijn, kan nog niet geoordeeld worden of het om een eenvoudige verslapping van de Amerikaanse economie gaat of om een reëel keerpunt. Die vertraging kan voortvloeien uit de opmerkelijk grote volatiliteit van de beurskoersen sinds het begin van het jaar of uit de opeenvolgende monetaire verstrakingsoperaties door de Amerikaanse Federal Reserve in de afgelopen twaalf maanden. De Fed heeft op die manier inderdaad geprobeerd de dynamiek van de binnenlandse vraag af te koelen, die zich in combinatie met een krappe arbeidsmarkt en stijgende olieprijsen, geuit heeft in prijsspanningen die dan weer de vrees voor inflatie aanwakkerden.

Als de tekenen die op een economische verzwakking wijzen, bevestigd worden, zal de idee aan kracht winnen dat de Amerikaanse groei lichtjes zou vertragen vanaf dit jaar en zou terugkeren naar een tempo dat dichterbij de potentiële groei ligt vanaf volgend jaar, nl. ongeveer 3 %. Dat centrale scenario past vrijwel zeker het best bij de huidige wereldconjunctuur (zie de afdeling over de onzekerheden).

Na een heropleving in de eerste helft van vorig jaar, ontgoochelde de Japanse economie weer door de verzwakking van het bbp in de tweede helft van 1999. Hoewel die kwartaal-op-kwartaal inkrimping het vooruitzicht van een gematigd herstel van de Japanse economie niet ondergraaft, werden de groeiperspectieven naar beneden herzien, vooral omdat begin 2000 de economische indicatoren weer een nogal tegenstrijdig beeld ophingen. Aan de ene kant lijken de industriële productie en het vertrouwen van de economische agenten uit de privé-sector gunstig te evolueren en zou het bbp opnieuw met een positieve groei aanknopen in het eerste kwartaal van 2000. Aan de andere kant blijft de economische groei zwak. Ze ondervindt nadeel van de herstructureringen en ontslagen en is nog niet vanzelfsprekend omdat de financiële situatie van de ondernemingen

nog precair is en de overheidsinvesteringen geleidelijk aan zouden verminderen.

In 1999 lag vooral het erg levendige herstel in Azië aan de basis van de expansie van de opkomende landen en de overgangseconomieën. Dankzij de versnelling van de wereldeconomie en de prijsstijging van de basisproducten, zou het herstel zich dit jaar uitbreiden naar de economieën van Latijns-Amerika, Centraal- en Oost-Europa en de OPEC-landen. Deze laatste groep haalt voordeel uit zijn beduidend hogere olie-inkomsten, zoals voor Rusland het geval was vanaf 1999. Terwijl de meeste opkomende economieën een belangrijke verbetering van hun betalingsbalans optekenden, kan er verwacht worden dat parallel met het herstel van hun binnenlandse vraag, het importpotentieel van die economieën de rol van de Verenigde Staten als motor van de wereldhandel zou kunnen overnemen.

In de loop van de laatste maanden, werden de groeivoorzichten voor de Europese economie voor dit jaar gevoelig opgetrokken. Ook de vooruitzichten voor volgend jaar werden opwaarts herzien, zij het in mindere mate. De toename van het bbp met 3,2 % in het eerste kwartaal van 2000 wijst er inderdaad op dat in de loop van de eerste maanden van dit jaar, de expansie van de Europese economie aanhield in het kielzog van het duidelijke herstel dat waargenomen werd vanaf midden vorig jaar.

Bovendien hebben het ondernemers- en consumentenvertrouwen een historisch hoog peil bereikt in de loop van het tweede kwartaal van 2000. Zo wordt het vooruitzicht geruggesteund dat de Europese economische activiteit een nieuwe versnelling tegemoet gaat, waarbij een groei van ongeveer 3,5 % zou worden bereikt voor het jaar 2000.

De betere Europese groeiperspectieven berusten op een brede basis omdat ze tegelijk voortvloeien uit een duidelijk herstel van de Europese export en uit een levendige binnenlandse vraag. De uitvoer profiteert van de herwonnen dynamiek van de wereldeconomie en van de competitiviteitswinst door de vertraagde impact van de depreciatie van de effectieve wisselkoers van de euro. Dat zou leiden tot een toename van de marktaandeelen en tot een positieve bijdrage van de buitenlandse handel tot de groei van dit jaar.

Los van de positieve invloed van de internationale omgeving, is de Europese groei ook endogeen. Dit en volgend jaar zouden alle componenten van de binnenlandse vraag immers bijdragen tot de dynamiek van de economische activiteit. Het gezinsver-

bruik zou verder aangezwengeld worden door een groot aantal nieuwe banen en door de stijging van de inkomens die niet uit lonen voortvloeien. De bedrijfsinvesteringen zouden voordeel halen uit een betere rentabiliteit en een hogere bezettingsgraad van de productiecapaciteit.

In tegenstelling tot wat tijdens vorige economische cycli werd waargenomen, zou de Europese policy mix dit en volgend jaar de ontwikkeling van de binnenlandse vraag niet afremmen. Hoewel de trend om het deficit terug te dringen zou aanhouden, zou het nationale begrotingsbeleid van de belangrijkste Europese landen (Duitsland, Frankrijk, Italië) inderdaad een procyclisch karakter kunnen aannemen.

De versnelde inflatie in Europa in de eerste helft van dit jaar (vooral een gevolg van de duurdere olieproducten) zorgde ervoor dat de inflatieverwachtingen voor dit jaar opwaarts werden bijgesteld en dat de ECB vier keer op rij het monetaire beleid verstrakte. Desondanks blijven de financiële omstandigheden gunstig voor de Europese groei en zou de depreciatie van de euro dit jaar de impact van die monetaire verstrakking kunnen compenseren.

Vooraf het vooruitzicht van een iets minder gunstige uitvoermarkt en het wegvallen van prijscompetitiviteitswinsten, laat dus veronderstellen dat de Europese groei volgend jaar licht zal dalen tot een jaargemiddelde van iets meer dan 3 %.

Het verwachte expansietempo van de Europese economie in de periode 2000-2001 is dus heel wat hoger dan de jongste ramingen van de potentiële groei van de Europese Unie. Als gevolg van de hoge productiviteitswinsten - die voortvloeien uit de krachtige conjunctuurcyclus -, de gematigde loonakkoorden voor de periode 2000-2001 en de verlaging van de sociale bijdragen in een aantal Europese landen, zou de gemiddelde Europese inflatiegraad in 2000 niet hoger zijn dan 2 % en zelfs lichtjes afnemen in 2001 onder invloed van de verwachte daling van de energieprijzen tijdens de komende kwartalen (cf. afdeling over de ontwikkeling van de prijzen).

De Belgische conjunctuur en de drie buurlanden

De economische cyclus die tussen begin 1998 en eind 1999 in Europa werd waargenomen, was meer uitgesproken in ons land dan bij onze drie belangrijkste handelspartners. De aanhoudende dynamiek van de activiteit (en de binnenlandse vraag) in Nederland en Frankrijk tijdens dezelfde periode en het gematigd herstel in Duitsland in het tweede semester van 1999 lig-

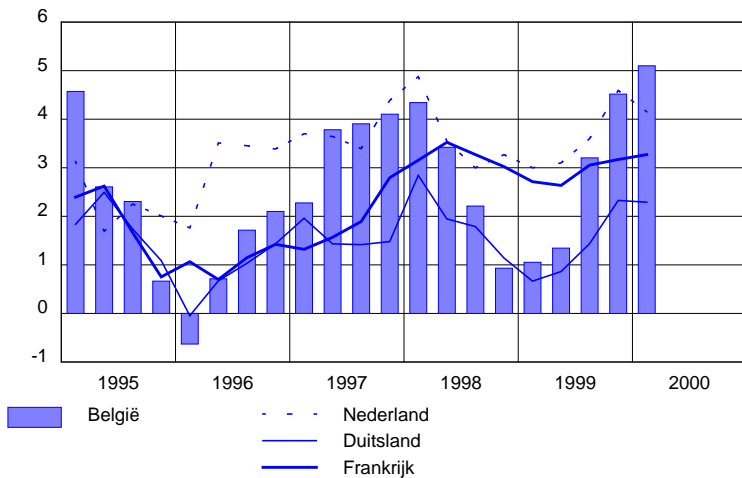
gen aan de basis van dat verschil. De Belgische conjunctuurcyclus werd ook verscherpt door voorraadschommelingen die veel groter waren dan in onze buurlanden.

De eerste groeiramingen voor het eerste kwartaal van dit jaar wijzen eens te meer op een grotere toename van de economische activiteit in België ten opzichte van zijn partners. Met een economische expansie van 3,8 % over het hele jaar 2000, zou België het tempo benaderen dat in Nederland en Frankrijk wordt verwacht. De Duitse groei, die weliswaar aan een inhaalbeweging bezig is, zou echter onder 3 % blijven doordat de binnenlandse vraag minder snel aantrekt. Dankzij de zeer gunstige internationale omgeving waarmee België en zijn buurlanden dit jaar te maken zullen hebben, zowel in termen van potentiële markten als prijscompetitiviteit, zal de uitvoer een van de belangrijkste motoren achter de hoge groei in 2000 zijn.

FIGUUR 2

Verloop van het bbp op kwartaalbasis

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

Bron: Nationale bronnen, INR, Eurostat

Voor de hele Europese economie wordt volgend jaar een vertraging verwacht zodat het groeitempo van de economische activiteit in België en bij onze drie handelspartners zou afnemen. België zou zich echter onderscheiden door een grotere bijdrage van de netto-uitvoer tot de groei, wat vooral wordt verklaard

door de vertraagde groei van de binnenlandse vraag na een bijzonder sterk jaar 2000. De sterkere dynamiek van de binnenlandse vraag die in onze buurlanden wordt verwacht, steunt gedeeltelijk op de geplande belastingverlagingen die de privé-consumptie zouden stimuleren.

Ontwikkelingen op de financiële markten

Sinds de tweede helft van vorig jaar is de inflatie zowel in de Verenigde Staten als in Europa gestegen. In de eerste maanden van 2000 overschreed de Amerikaanse inflatie inderdaad 3,5 % (tegenover een jaargemiddelde van 2,3 % in 1999) en kwam de Europese inflatie in de buurt van 2 % (tegenover een gemiddelde van 1,3 % in 1999). In beide economieën werd de prijsstijging vooral veroorzaakt door hogere energieprijzen (de prijs van een vat olie nam met 17 % toe tussen januari en juni 2000), terwijl de onderliggende inflatie minder snel steeg.

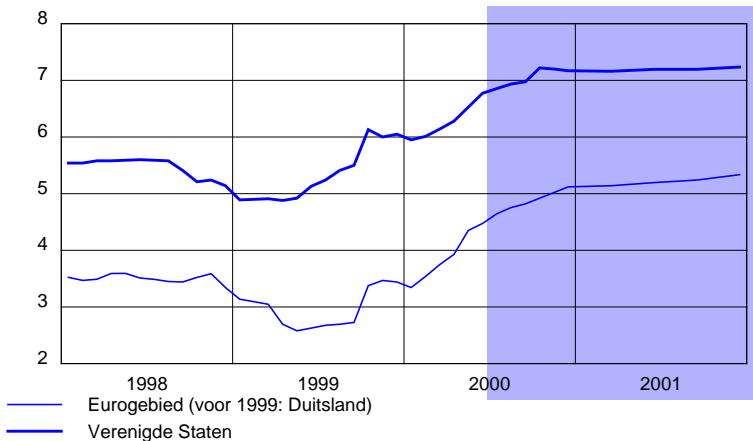
Interestvoeten

Die inflatiestijging, in combinatie met een aanhoudende forse economische groei in de Verenigde Staten en een grotere kredietverlening aan de privé-sector in Europa gedurende de eerste maanden van het jaar, heeft geleid tot een verstrakking van het monetaire beleid in de Verenigde Staten en de eurozone. De Europese Centrale Bank heeft bijgevolg haar belangrijkste herfinancieringsrente verhoogd van 2,5 % in november 1999 tot 4,25 % in juni 2000. De Federal Reserve van haar kant heeft de basisrente verhoogd van 4,75 % in juni 1999 tot 6,5 % in juni 2000.

De financiële markten voorzien tegen het einde van dit jaar nog nieuwe stijgingen van de korte rente aan beide kanten van de Atlantische Oceaan. Door de versnelde Europese groei en de eerste tekenen van vertraging in de Verenigde Staten, wordt verwacht dat in de eurozone een grotere monetaire verstrakking zal worden doorgevoerd. De Euribor zou stijgen van 4,5 % in juni 2000 tot 5,1 % in december, terwijl de Amerikaanse kortetermijnrente zou opklimmen van 6,8 % naar 7,2 %. De hogere gemiddelde jaarlijkse kortetermijnrentevoeten in 2001 in beide zones zijn vooral een gevolg van het stijgend profiel in de loop van 2000. De Euribor zou zich stabiliseren op gemiddeld 5,2 % in 2000, wat overeenkomt met een herfinancieringsrente van ongeveer 5 %. Dat niveau kan worden beschouwd als de rente die de financiële markten in de huidige context geschikt vinden om de inflatie in de eurozone te handhaven op minder dan 2 % op middellange termijn.

De verstrakking van het monetaire beleid en de geleidelijke daling van de olieprijsen vanaf het laatste kwartaal van dit jaar zouden op middellange termijn de inflatie drukken. Zowel in de eurozone als in de Verenigde Staten werd de stijging van de langetermijnrente sinds de eerste helft van 1999 onderbroken in het begin van dit jaar, wat vrijwel samenviel met de verstrakking van het monetaire beleid. De langetermijnrente in beide zones zou vanaf nu tot het einde van de projectieperiode nauwelijks nog stijgen.

FIGUUR 3 Kortetermijnrente: eurogebied en Verenigde Staten
Maandgemiddelden in percent

Bron: Datastream, FPB

Wisselkoersen

Sinds de lancering van de euro begin vorig jaar daalde de Europese eenheidsmunt gedurende heel 1999 in waarde ten opzichte van de dollar. Die depreciatie werd zelfs scherper tijdens de eerste maanden van 2000 en eind mei daalde de euro onder 0,90 dollar. De economische factoren die aangehaald werden om de depreciatie van de euro te verklaren, zijn vooral het verschil in economische groei en de opbrengsten uit beleggingen die in de Verenigde Staten aantrekkelijker zijn dan in het eurogebied.

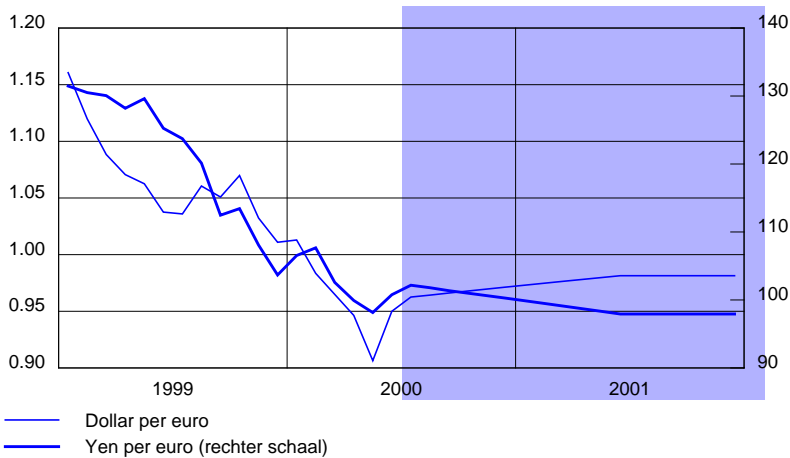
De euro heeft zich enigszins hersteld ten opzichte van de dollar in de maand juni toen de Amerikaanse groeimotor begon te

sputteren, waardoor meteen de kans op een verdere verstraking van het monetaire beleid door de Federal Reserve Bank op korte termijn kleiner werd. De grotere volatiliteit van de Amerikaanse beurs voor nieuwe technologieaandelen en de bevestiging van de algemene dynamiek van de Europese activiteit hebben wellicht ook bijgedragen tot dat herstel van de euro, die in juni een gemiddelde waarde had van 0,95 dollar.

FIGUUR 4

Bilaterale wisselkoersen: euro-dollar en euro-yen

Maandgemiddelden

Bron: Datastream, FPB

Op basis van de termijnkoersen echter blijkt dat tot op heden de financiële markten slechts een beperkte stijging van de euro voorzien tegen eind dit jaar en nagenoeg een stabilisering volgend jaar; dat wil zeggen 0,97 dollar in december 2000 en gemiddeld 0,98 dollar in 2001.

Zolang de financiële markten inderdaad geen tastbare tekenen waarnemen die wijzen op een dalende productiviteitswinst en een geringere economische activiteit in de Verenigde Staten of zolang zij de risico's verbonden aan de omvang van de Amerikaanse onevenwichten niet ten volle beseffen (in het bijzonder de omvang van het lopend deficit en de zwakke spaarquote), zouden internationale kapitalen blijven toestromen. Over de volledige projectieperiode zouden zowel de obligatierendementen als de kortetermijnbeleggingen in de Verenigde Staten aan-

trekkelijker blijven dan in het eurogebied (200 basispunten voor de korte rente en 100 basispunten voor de lange rente).

De depreciatie van de euro ten opzichte van de dollar (-10 %), de yen (-16 %) en het Britse pond (- 5 %) over het hele jaar 2000 vormt de belangrijkste verklaring voor de daling van de effectieve wisselkoers van de Belgische frank dit jaar (-2,7 %). Volgend jaar echter zou de zeer lichte stijging van de euro ten opzichte van de dollar en het Britse pond zorgen voor een effectieve wisselkoersappreciatie van de Belgische frank van 0,3 %.

Onzekerheden waarmee deze vooruitzichten omgeven zijn

De snelle en vooral meer synchrone groei van de wereldeconomie en de nog steeds hoge energieprijzen, zorgen voor een aantal onzekerheden rond de inflatoire spanningen en de weerslag hiervan op het monetaire beleid en de financiële markten. In deze context moet een centrale rol worden toebedeeld aan een adequaat beheer van het economisch beleid en meer bepaald van het monetaire beleid.

In de Verenigde Staten, zou de Federal Reserve een houding moeten blijven aannemen die soepel genoeg is om de vertraging van de Amerikaanse economische activiteit zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen. In het tegenovergestelde geval kan er beroering verwacht worden op de financiële markten wat niet zonder negatieve gevolgen zou blijven voor de opkomende landen, de overgangseconomieën en de Europese economieën.

De hamvraag in Europa is of de ECB in deze fase van hoogconjunctuur in staat zal zijn een onderscheid te maken tussen het tijdelijk of blijvend karakter van de inflatiebepalende factoren zowel binnen als buiten Europa, zonder zich al te sterk te laten beïnvloeden door de verwachtingen van de financiële markten of beschouwingen in verband met de wisselkoers. Een onderschatting van de potentiële groei in Europa en bijgevolg een te scherpe verstrakking van het monetaire beleid in de eurozone, zou vroegtijdig de groei van de Europese economie kunnen afzwakken.

Het is evenmin uitgesloten dat de dynamiek van de wereldhandel en van de markten buiten Europa eens temeer ondergewaardeerd wordt voor de periode 2000-2001. Het is ook mogelijk dat de winst van marktaandeelen te laag wordt ingeschat, een winst die voortvloeit uit de betere prijscompetitiviteit van de Europese economieën als gevolg van de gecumuleerde depreciatie van de euro sinds begin vorig jaar.

1. De bestedingscomponenten van het bbp

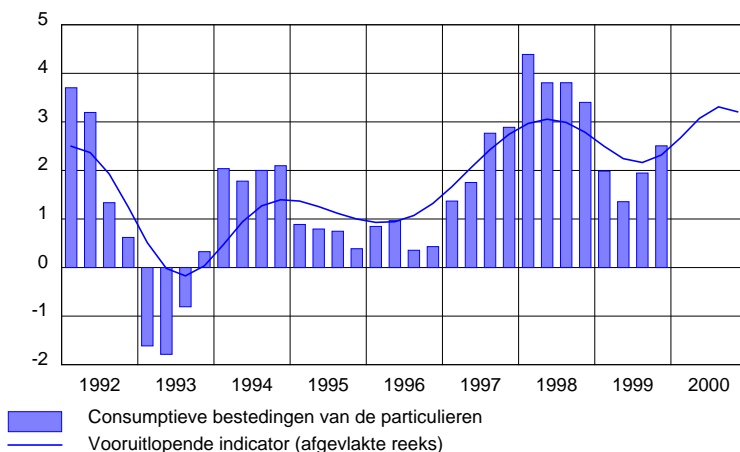
Consumptieve bestedingen van de particulieren

Na een zekere vertraging in het eerste semester van 1999, is de groei van de finale consumptie weer beginnen stijgen. Voor het volledige jaar 2000 zou die rond 2,8 % liggen. De indicator van het consumentenvertrouwen die door de Europese Commissie wordt berekend, heeft terug een peil bereikt dat sinds het begin van de jaren negentig niet meer was waargenomen. De inschrijvingen van nieuwe auto's (aangepast om het effect van het autosalon weg te werken) vertonen een stijgende trend. De vooruitlopende indicator van het FPB die onder meer de bovenvermelde conjunctuurindicatoren bevat, bevestigt een groei van bijna 3 % voor het laatste jaar van dit millennium.

FIGUUR 5

Consumptieve bestedingen van de particulieren

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

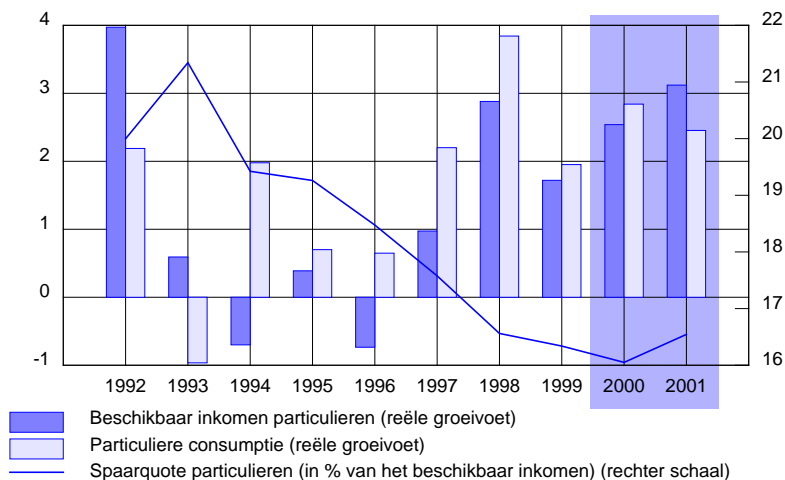

Bron: INR, FPB

Het beschikbaar inkomen van de particulieren zou dit jaar bovendien een reële stijging van ongeveer 2,5 % laten optekenen dankzij een verhoging van 2 % van de bruto-uurlonen voor indexering, een sterke werkgelegenheidscreatie en hogere interestvoeten en uitgekeerde dividenden. Bovenop die toename van het beschikbaar inkomen, zou de daling van de spaarquote

die zes jaar geleden begon, zich nog enigszins verderzetten in de loop van 2000.

FIGUUR 6 Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote particulieren

Bron: INR, FPB (vóór 1995: eigen berekeningen FPB)

In 2001 zou het reëel beschikbaar inkomen gevoelig toenemen en met 3,1 % zijn hoogste groeipercentage van de laatste jaren bereiken. Die forse stijging volgt uit de samenloop van een aantal factoren. Net als in 2000 zouden de bruto-uurlonen voor indexering volgend jaar met ongeveer 2 % toenemen en zou de werkgelegenheid opnieuw met meer dan 50 000 personen stijgen. Bovendien zou de gezondheidsindex, die gebruikt wordt voor de indexering van lonen ongeveer hetzelfde groeicijfer vertonen als de totale inflatie, wat niet het geval is in 2000 (zie de afdeling over het binnenlands prijsverloop). Ten slotte, zouden de inkomens van zelfstandigen en het inkomen uit vermogen hun herstel bevestigen.

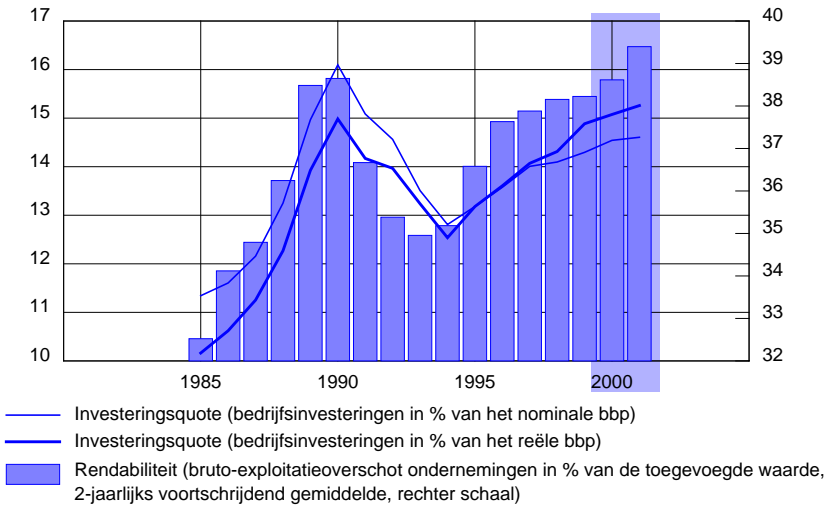
In 2001 zou de groei van de particuliere consumptie zich stabiliseren rond haar trendmatig niveau dat geschat wordt op 2,5 %. Bijgevolg zou de spaarquote terugkeren naar het peil van 1998 (16,5 % van het beschikbaar inkomen). Die toename van de spaarquote ten opzichte van 2000 wordt verklaard door enerzijds de stijging van het inkomen uit vermogen - een inkomens-

bestanddeel waarvan een relatief groot gedeelte gespaard wordt - en anderzijds een zekere rigiditeit in de groeivoet van de consumptie in combinatie met een belangrijke verhoging van het reëel beschikbaar inkomen.

Bedrijfsinvesteringen

De investeringen van de ondernemingen (met inbegrip van de zelfstandigen en izw's) zouden dit en volgend jaar met respectievelijk 5,1 % en 4,4 % in reële termen toenemen. Hiermee zouden de bedrijfsinvesteringen (zowel in constante als in lopende prijzen) gedurende zeven opeenvolgende jaren (sinds 1995) sterker groeien dan het bbp, wat resulteert in een continue stijging van de investeringsquote gedurende deze periode. Uitgedrukt in constante prijzen (basisjaar 1995) zou de investeringsquote vanaf 2000 zelfs het vorige recordpeil van 1990 overtreffen. Wegens het (trendmatig) matiger prijsverloop van uitrustingsgoederen in vergelijking met de deflator van het totale bbp, zou de investeringsquote in 2001 in waarde-termen nog 1,5 procentpunt van het niveau van 1990 verwijderd blijven. Een dergelijk verloop van de investeringsquote in de marktsector zwengelt de kapitaalvoorraad aan, een hefboom die de potentiële groei van de Belgische economie kan versterken.

FIGUUR 7 Investeringquote in de marktsector

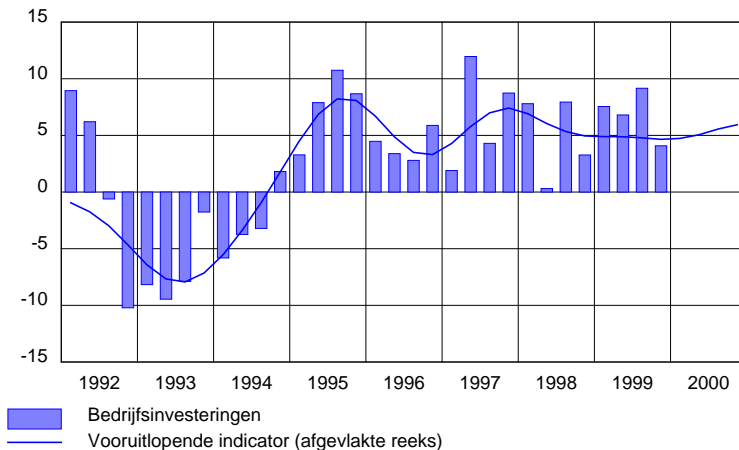
Bron: INR, FPB

De gemiddelde jaargroeivoeten van de totale bedrijfsinvesteringen waren de laatste jaren opvallend stabiel. Over de laatste vijf jaar schommelden ze in een vrij nauwe band rond een gemiddelde groeiwoet van 6 %. Nochtans verhullen die stabiele jaargroeiwoeten een soms uitgesproken kwartaalprofiel en uiteenlopende ontwikkelingen tussen de sectoren (industrie en diensten). Zo had de conjunctuurinzinking tussen midden 1998 en midden 1999, die voortkwam uit een sterke daling van de export en gevaard ging met een gevoelige terugval in de bezettingsgraad van het productievermogen in de verwerkende nijverheid, wel degelijk een negatieve invloed op de industriële investeringen in 1999. Terzelfder tijd werd echter in de dienstensector (deels als voorbereiding op de overgang naar het jaar 2000) een sterke investeringsgolf waargenomen, zodat het gemiddelde jaarcijfer van de totale bedrijfsinvesteringen in 1999 in reële termen toch nog op 6,6 % uitkwam.

FIGUUR 8

Bedrijfsinvesteringen

Jaar-op-jaar groeiwoeten in constante prijzen

Bron: INR, FPB

Dit en volgend jaar blijven de voorwaarden voor een gunstig investeringsklimaat vervuld. Zowel op de binnenlandse markt als op de uitvoermarkten zijn de vraagvooruitzichten positief. Tijdens het eerste kwartaal van dit jaar liet de bezettingsgraad van het productievermogen in de verwerkende nijverheid het

hoogste peil sinds het begin van de jaren tachtig noteren. Bovendien zouden ook de financieringsvoorwaarden in 2000 en 2001 een gunstige ontwikkeling blijven kennen. Het bruto-exploitatieoverschot van de ondernemingen, een indicator voor de winstgevendheid in de marktsector en dus voor de potentiële marge voor zelffinanciering van de bedrijfsinvesteringen, evolueert sinds 1994 in stijgende lijn en zou ook in 2000 en 2001 verder toenemen. De lange rente, de financieringskost voor het aantrekken van vreemd vermogen op lange termijn, nam in de loop van 1999 toe. Ondanks die stijging bevindt de nominale lange rente zich nog altijd op een historisch laag peil. De reële lange rente zou, met een voor dit en volgend jaar verwacht peil van ongeveer 4 %, meer dan 1 procentpunt lager liggen dan gemiddeld over de jaren 1985-1995.

Investeringen in woongebouwen

Na een bijzonder futloos 1999 - gevolg van het aflopen van de maatregel die een BTW-verlaging toekende voor sommige woningtypes - vertonen de investeringen in woongebouwen sinds het begin van dit jaar opnieuw een positieve groei.

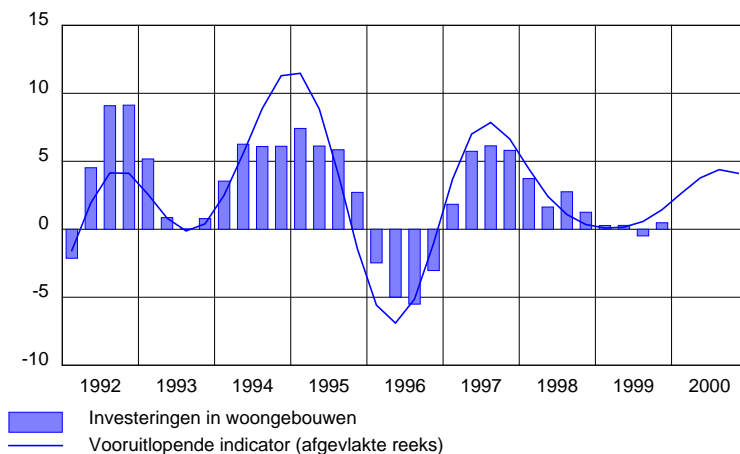
De markt van de woningbouw lijkt twee snelheden aan te houden. In het zuiden van het land is er sprake van een herstel, terwijl in Vlaanderen de nieuwe prijsstijging van de bouwgronden (vooral van speculatieve aard) een negatieve impact heeft op de nieuwbouw. Die prijsstijging komt echter ten goede aan de secundaire markt van bestaande woningen en de renovatiewerken. Bouwmaterialen en werkuren voor de renovatie van woningen ouder dan vijf jaar zijn bovendien onderworpen aan een lager BTW-tarief, waardoor renovatiewerken eveneens gestimuleerd worden (tot deze maatregel werd besloten in het kader van de Begroting 2000).

Midden vorig jaar bereikte de cyclus van de investeringen in woongebouwen een keerpunt. De vooruitlopende indicator (die o.a. de resultaten van de enquêtes bij architecten bevat) toont aan dat het herstel van die vraagcomponent in de loop van dit jaar nog aan kracht zou winnen, met afgevlakte jaar-op-jaar groeivoeten die hoger dan 3 % zouden kunnen liggen in de loop van de volgende kwartalen.

FIGUUR 9

Investerings in woongebouwen

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

Bron: INR, FPB

De gezinsinvesteringen (de renovatie, die een vijfde van de totale investeringen in woningen vertegenwoordigt, en de nieuwbouw) zouden in de periode 2000-2001 gestimuleerd worden door de forse stijging van de koopkracht van de gezinnen, de aanzienlijke verbetering van de arbeidsmarkt en de hypothecaire rentevoeten die in reële termen gunstig zouden blijven voor de financiering van die investeringen. In 2001 wordt dus een groei van de investeringen verwacht die vergelijkbaar is met die van 2000, namelijk 2,9 %, tegenover 3,1 % dit jaar.

Voorraadwijziging

Grote voorraadwijzigingen hebben de Belgische conjunctuurcyclus die werd waargenomen tussen begin 1998 en eind 1999, verscherpt. Over het hele jaar 1999 bedroeg de negatieve bijdrage van de voorraden tot de economische groei 1 % (na een positieve bijdrage van 0,8 % in 1998). Dankzij de betere vraagvoorzichten werd de bijdrage van de voorraadwijziging, die gedurende het eerste halfjaar sterk negatief was, echter geleidelijk omgebogen in de loop van het jaar, en werd zeer positief (+2 %) bij de conjuncturele opleving van het laatste kwartaal

van 1999.

De impact van de voorraadwijzigingen op het verloop van de economische cyclus was de jongste twee jaar duidelijk groter dan wat in Europa gedurende dezelfde periode of in België in de jaren 90 werd waargenomen.

Parallel met de betere vraagvooruitzichten tonen de maandelijkse enquêtes van de NBB bij de verwerkende nijverheid aan dat de gestage daling in 1999 van het aantal ondernemers dat hun voorraden als te groot beschouwde, begin dit jaar onderbroken werd. Voor het hele jaar 2000 zou de bijdrage van de voorraadwijzigingen de groei van de finale vraag schragen (+0,3 %), zij het gematigder dan in 1998. Het volgende jaar zou die bijdrage echter tot nul terugvallen.

Overheidsbestedingen

Tegen lopende prijzen zou de finale overheidsconsumptie in 2001 toenemen met 4,3 % tegenover 3,4 % dit jaar. Die sterkere nominale stijging is toe te schrijven aan de snellere groei van de loonmassa en de sociale uitkeringen in natura. De herwaardering van de lonen voor het nieuwe eengemaakte politiekorps weegt immers op de nominale loonmassa van 2001. In de nationale rekeningen heeft dat weliswaar geen invloed op het volume van de overheidsconsumptie maar wel op de deflator van de bezoldigingen. Wat de sociale uitkeringen in natura betreft, wordt er, in tegenstelling tot de hypothese voor 2000, verondersteld dat de reële groeinorm in 2001 zal overschreden worden, wat zich zal laten gevoelen in het consumptievolume. Wanneer bovendien rekening gehouden wordt met een reële groei van de nettoaankopen van goederen en diensten die in de buurt ligt van de groei van dit jaar, zou het finale overheidsverbruik in 2001 tegen constante prijzen met 1,4 % toenemen tegenover 0,8 % in 2000.

Het verloop van de overheidsinvesteringen wordt gekenmerkt door een cyclus van zes jaar die beïnvloed wordt door de kalender van de gemeenteraadsverkiezingen. Er wordt namelijk vastgesteld dat de investeringen sterk stijgen in het jaar vóór de verkiezingen, terwijl het jaar daarop een bruuske vertraging wordt opgetekend. Die dynamiek verklaart hoofdzakelijk de negatieve nominale groei van 7,8 % van de overheidsinvesteringen in 2001 (na een stijging van 13,4 % in 1999 en 8,2 % in 2000). Merk wel op dat bij de overheidsinvesteringen die hier worden voorgesteld geen rekening wordt gehouden met de verkoop van overheidsgebouwen die in de begroting 2000 van de federale

overheid werd ingeschreven (9 miljard in de begroting van openbaar ambt) aangezien de modaliteiten en de timing van die operatie niet gekend zijn.

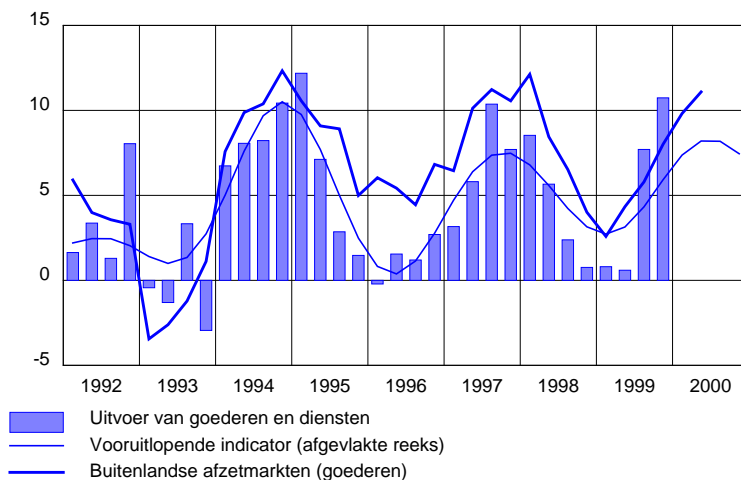
Uitvoer en invoer

Het herstel van de Belgische export in het tweede semester van vorig jaar was bijzonder dynamisch. Het was zelfs krachtiger dan wat voorspeld had kunnen worden aan de hand van de vooruitlopende indicator of zelfs de groei van onze buitenlandse markten. De statistische informatie die momenteel beschikbaar is (statistieken van de buitenlandse handel) en andere conjuncturele informatie (o.a. exportorders) die vervat zit in de vooruitlopende indicator, wijzen op een voortzetting van die opleving tijdens de eerste helft van het jaar 2000. Zij doen bovendien vermoeden dat die cyclus slechts lichtjes zou afzwakken in het laatste kwartaal van 2000.

FIGUUR 10

Uitvoer van goederen en diensten

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

Bron: CPB, INR, FPB

Over het hele jaar 2000 zou de groei van de Belgische uitvoer in volume iets groter zijn dan de groei van onze exportmarkt (8,1 % tegenover 7,7 %) dankzij de betere prijscompetitiviteit. Die vloeit voort uit de gecumuleerde depreciatie van de wisselkoers van de euro in de loop van 1999-2000 (waardoor de

effectieve wisselkoers van de Belgische frank met meer dan 4 % depreciëerde in die twee jaar) en uit de daling van de relatieve loonkost per product uitgedrukt in nationale munt ten opzichte van onze belangrijkste handelspartners.

Volgend jaar zal de Belgische export nog kunnen genieten van de dynamiek van zowel de wereldeconomie als de Europese economie. Voor onze buitenlandse afzetmarkten zou dat een groei van bijna 7 % opleveren. In tegenstelling tot dit jaar zouden de exporteurs volgend jaar evenwel niet langer kunnen rekenen op een nieuwe effectieve wisselkoersdepreciatie van de euro en de hiermee samengaande competitiviteitswinsten. Wel zouden ze nog voordeel halen uit de vertraagde gunstige impact van de depreciatie tijdens de jaren 1999-2000. De groei van de totale uitvoer van goederen en diensten wordt voor volgend jaar op 6,3 % geraamd. Met dat groeicijfer, dat vanuit historisch perspectief hoog is, zou de uitvoer in 2001 de belangrijkste ondersteunende factor van de economische groei zijn. Voor het derde opeenvolgende jaar zou de bijdrage van de netto-uitvoer tot de reële groei van het bbp ruim positief zijn, nl. 0,9 % tegenover 0,8 % in 1999 en 2000.

Onder invloed van de hogere energieprijzen, de prijsstijging van andere grondstoffen (vooral de industriële grondstoffen) en de depreciatie van de effectieve wisselkoers van de Belgische frank, werd het herstel van de invoerprijzen dat in het tweede semester van vorig jaar begon, voortgezet. De invoerprijzen zouden jaarlijks gemiddeld met ongeveer 6 % toenemen in 2000, terwijl de stijging van de uitvoerprijzen beperkt zou blijven rond 5 %. De verslechtering van de ruilvoet (-0,9 %) zou dus opnieuw de positieve bijdrage van de netto-uitvoer in volume compenseren en leiden tot een stabilisatie van het overschot op de lopende rekening van iets meer dan 4 % van het bbp (4,1 % in 2000 tegenover 4,2 % in 1999). Door de dalende energieprijzen en de lichte appreciatie van de effectieve wisselkoers van de Belgische frank zou de Belgische economie volgend jaar genieten van een positieve ruilvoetontwikkeling (+0,2 %). Het overschot op de lopende rekening zou in 2001 toenemen tot 5 % van het bbp.

2. Ontwikkeling van de prijzen en de lonen

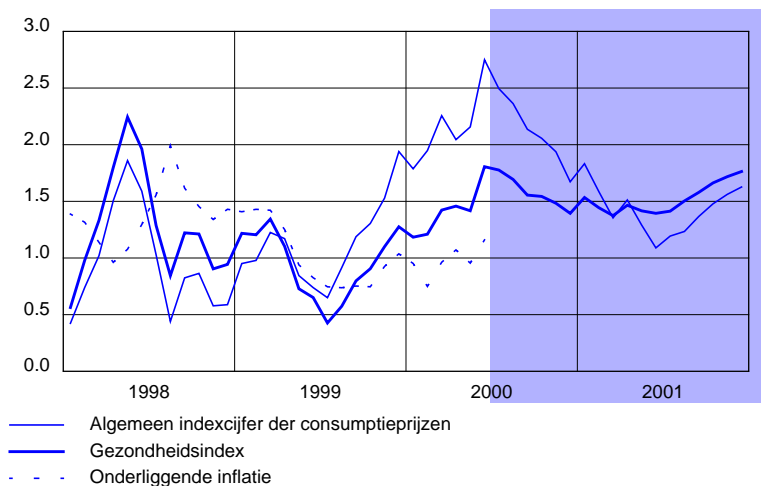
*Binnenlands
prijsverloop*

Tijdens de maanden mei en juni lag de inflatie, gemeten aan de hand van de jaar-op-jaar stijging van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen, hoger dan het verwachte niveau van 2 %. In juni piekte de inflatie zelfs op 2,75 %.

FIGUUR 11

Inflatie: maandelijks verloop en vooruitzichten

Jaar-op-jaar groeivoeten

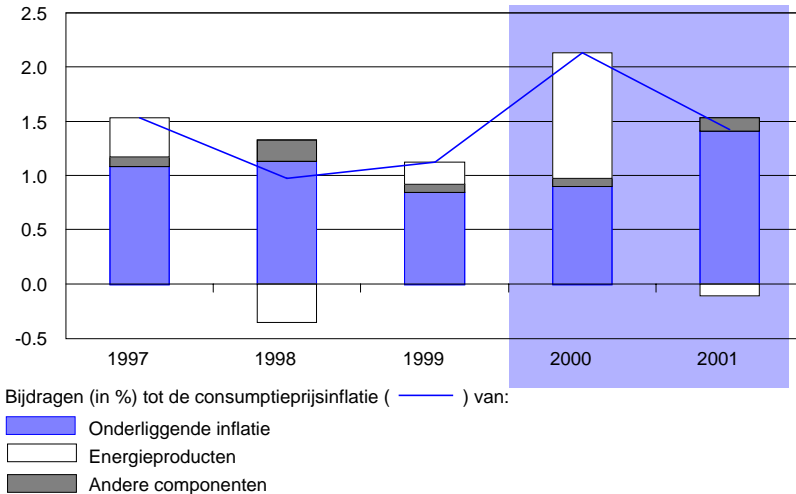
Bron: MEZ, vooruitzichten FPB

De belangrijkste reden voor de hoger dan verwachte inflatie ligt bij het verloop van de prijzen van de energieproducten. In de vroege lente werd binnen de OPEC overeengekomen de productie van ruwe aardolie te verhogen met 1,45 miljoen vaten per dag. Als gevolg daarvan vielen de olieprijsen vrij fors terug. De Brent bereikte midden april een niveau van 22 USD per vat, tegenover 30 USD begin maart. Die prijsdaling bleek echter niet van blijvende aard. Midden mei verhoogde de OPEC de richtinggevendende prijsvork voor ruwe olie van 20-25 USD tot 22-28 USD. Eind juni bedroeg de Brent-olieprijs zelfs opnieuw meer dan 30 USD per vat. De tweede productieverhoging (0,7 miljoen vaten per dag extra) die op 21 juni binnen de OPEC werd afgesproken, leidde niet tot lagere olieprijsen. Die aanbodverhoging werd

algemeen onvoldoende geacht om tegemoet te kunnen komen aan de sterke vraag naar petroleum, die gevoed werd door de wereldwijde sterke expansie van de economische activiteit en het voornemen van een aantal grote olieconsumerende landen (waaronder de VS) om hun gedaalde olievoorraden op te krikken.

Op basis van de (midden juni genoteerde) termijnkoersen op de oliemarkten kan worden aangenomen dat de olieprijs nog enige tijd in de buurt van 30 USD per vat zou blijven, waarna, onder invloed van verwachte nieuwe productieverbodingen, een geleidelijke daling zou ingezet worden (tot ongeveer 26 USD per vat eind 2000). Hierdoor zou de gemiddelde Brent-olieprijs in 2000 op ongeveer 27 USD uitkomen, een toename met meer dan 50 % tegenover het gemiddelde peil van 1999. Wanneer rekening wordt gehouden met de appreciatie van de dollar tegenover de euro, zou de prijs van de ruwe aardolie in Belgische frank dit jaar zelfs bijna 70 % hoger liggen dan vorig jaar. In 2001 zou een verdere lichte daling de gemiddelde olieprijs op 25 USD per vat brengen, een terugval van ongeveer 8 % tegenover 2000 (10 % lager uitgedrukt in Belgische frank).

FIGUUR 12 Opsplitsing van het indexcijfer der consumptieprijzen

Bron: MEZ, FPB

In lijn met bovenstaand deels geobserveerd, deels voorzien verloop kan de (mechanisch berekende) bijdrage van de energieproducten (zowel brandstoffen voor vervoer als voor verwarming) tot de consumptieprijsinflatie geraamd worden op bijna 1,2 procentpunt in 2000. In 2001 zou die bijdrage licht negatief (-0,1 procentpunt) zijn.

Naast dat directe effect, sijn de hogere energieprijzen uiteraard ook, met een zekere vertraging, door in de prijzen van andere goederen en diensten en dus in de onderliggende inflatie¹. Deze laatste bedroeg 0,9 % tijdens het eerste kwartaal van dit jaar en 1,1 % tijdens het tweede kwartaal. Tijdens de tweede jaarhelft zou de onderliggende inflatie geleidelijk opklimmen tot ongeveer 1,25 % tegen het jaareinde. Voor 2000 wordt een gemiddelde onderliggende jaarinflatie van 1,7 % vooropgesteld. Op die manier zou de onderliggende inflatie met vertraging reageren op de gestegen invoerprijzen, die op hun beurt een gevolg zijn van de voorbije wisselkoersdepreciatie van de euro, de toegenomen olieprijsen en de prijsstijgingen van enkele andere niet-energiegrondstoffen.

Al bij al zou de toename van de onderliggende inflatie tijdens de tweede helft van dit jaar en volgend jaar beperkt blijven, aangezien de binnenlandse kostencomponenten, in het bijzonder de loonkosten per product, slechts in geringe mate zouden bijdragen tot de binnenlandse inflatie. De loonkosten per product worden onder meer gedrukt door de toepassing van de loonnorm, de besliste verminderingen van socialezekerheidsbijdragen en de vrij stevige groei van de arbeidsproductiviteit in beide jaren.

Omdat het merendeel van de energieproducten² niet in aanmerking wordt genomen bij de berekening van de gezondheidsindex, valt de stijging van de gezondheidsindex dit jaar, net als vorig jaar, lager uit dan de inflatie gemeten aan de hand van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen. Zo zou in 2000 de jaargemiddelde groei van de gezondheidsindex op 1,5 % uitkomen, tegenover 2,1 % voor de globale consumptieprijsinflatie. Aangezien de lonen en sociale transfers aangepast worden aan

-
1. Inflatie gezuiverd voor wijzigingen van BTW, accijnzen en andere indirecte belastingen, alsook voor het prijsverloop van energie-, tabaks- en alcoholproducten en van verse groenten en fruit.
 2. Brandstoffen voor vervoer zijn uitgesloten. Zijn niet uitgesloten: energieproducten voor verwarming en verlichting (stookolie, aardgas, vaste brandstoffen en elektriciteit).

de toename van de gezondheidsindex, impliceert dat verschil een koopkrachtverlies voor de gezinnen. Het cumulatieve verschil tussen de groei van de gezondheidsindex en de traditionele consumptieprijnsindex over de jaren 1999-2000 bedraagt 0,8 procentpunt.

In 2001 zou de onderliggende inflatie hoger uitvallen dan dit jaar. De rechtstreekse bijdrage van de energieproducten tot de binnenlandse inflatie zou echter licht negatief worden. Als resultante van die twee tegengestelde bewegingen zou het algemene indexcijfer van de consumptieprijzen volgend jaar toenemen met 1,4 %, tegenover 1,5 % voor de gezondheidsindex.

*Indexering
overheidslonen en
sociale uitkeringen*

De spilindex voor de overheidslonen en sociale uitkeringen werd in april vorig jaar overschreden. In overeenstemming met het voorziene maandelijks verloop van de gezondheidsindex zou de volgende overschrijding van de spilindex (momenteel 105,20) plaatsvinden in juli 2000, waardoor in september 2000 de wedden van het overheidspersoneel en de sociale uitkeringen met 2 procent zouden verhoogd worden. Voor 2001 wordt momenteel geen indexering voorzien.

Loonontwikkeling

De loonontwikkeling tijdens de jaren 1999-2000 is gebaseerd op de maximale loonmarge die eind 1998 door de sociale partners werd vastgelegd op 5,9 % in nominale termen (wat overeenkomt met 3,4 % voor indexering, wanneer rekening gehouden wordt met de geraamde stijging van de gezondheidsindex op het moment van de collectieve loononderhandelingen). Zoals in de vorige economische begroting, wordt aangenomen dat die marge volledig benut zou worden op het niveau van de bruto-uurloonstijging voor indexering voor de *klassieke* werkgelegenheid in de privé-sector, aangezien een aantal speciale programma's in de privé-sector geacht wordt een eigen specifieke loonontwikkeling te kennen.

Uit de thans beschikbare informatie blijkt dat de hierboven afgeleide toename van de brutolonen voor de periode 1999-2000 ongelijk gespreid zou zijn over beide jaren. Een aantal loononderhandelingen werd inderdaad pas in de loop van het eerste halfjaar van 1999 afgesloten en bovendien blijken de afgesproken loonstijgingen voor bedienden in een aantal sectoren geconcentreerd te zijn in 2000. Voor de klassieke werkgelegenheid in de ondernemingen zouden de bruto-uurlonen voor indexering dit jaar toenemen met 2,1 %, na een stijging van

1,3 % vorig jaar. Het verschil tussen beide jaren is nog groter wanneer de bruto-uurlonen na indexering worden bekeken. De gemiddelde indexering voor de gesalarieerden in de privé-sector zou in 2000 op 1,4 % uitkomen, tegenover 1 % in 1999.

Ondanks de sterkere groei van de nominale bruto-uurlonen zou de loonkost per uur dit jaar (2,2 %) ongeveer in dezelfde mate toenemen als vorig jaar (2,1 %). De verklaring hiervoor ligt bij de substantiële bijkomende verlagingen van werkgeversbijdragen die vanaf april 2000 in het kader van het meerjarenplan van kracht zijn geworden. Die bijkomende verminderingen van sociale lasten zouden de gemiddelde uurloonkost in 2000 met 1,2 procentpunt drukken.

In deze projectie wordt voorts aangenomen dat de macro-economische loonnorm, die kadert in de wet ter bevordering van de werkgelegenheid en ter vrijwaring van de concurrentiekracht, volgend jaar van kracht zou blijven. Volgens die norm moet de Belgische loonontwikkeling afgestemd worden op het gemiddelde verloop in de drie buurlanden.

In 2001 zouden de nominale bruto-uurlonen een vergelijkbaar verloop kennen als in 2000. Nochtans zouden de uurloonkosten, als gevolg van de minder grote bijkomende reducties van patronale bijdragen, sneller groeien in 2001 (2,8 %) dan in 2000 (2,2 %).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale jaarlijkse impact van de maatregelen ter vermindering van werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid sinds 1995. In 2000 zou in de sector van de ondernemingen het globale bedrag aan bijdrageverminderingen toenemen met afgerond 47,5 miljard en in 2001 met 21 miljard, waardoor het globale bedrag aan bijdrageverminderingen zou oplopen tot bijna 140 miljard BEF. Hierbij werd rekening gehouden met de bijkomende bijdrageverminderingen die ingeschreven werden in de begroting voor 2000: verhoging van het Sociale Maribel-forfait, verdere versterking van de structurele maatregel, verminderingen in het kader van de startbanenovereenkomst voor jongeren en bestrijding van de werkloosheidsvallen. De gemiddelde werkgeversbijdragenvoet in de privé-sector (in percent van de brutoloonmassa) zou op die manier, na een stabilisatie in 1999, dalen met ruim 1,5 procentpunt in 2000 en met nog eens 0,6 procentpunt in 2001.

TABEL 1 Vermindering van werkgeversbijdragen (miljard BEF)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000 ^a	2001 ^a
Ondernemingen, waarvan:	42.3	53.6	49.3	65.6	69.4	117.0	137.8
Sociale Maribel	0.0	0.0	0.6	4.1	8.0	11.3	14.3
Maribel + lage lonen	27.8	31.2	36.8	41.4	50.4	90.4	105.8
Overige	14.4	22.5	11.9	20.1	10.9	15.3	17.7
P.m.: Overheidssector	5.5	5.0	5.6	5.7	7.2	6.8	7.0
Totaal	47.7	58.6	54.9	71.3	76.6	123.8	144.8

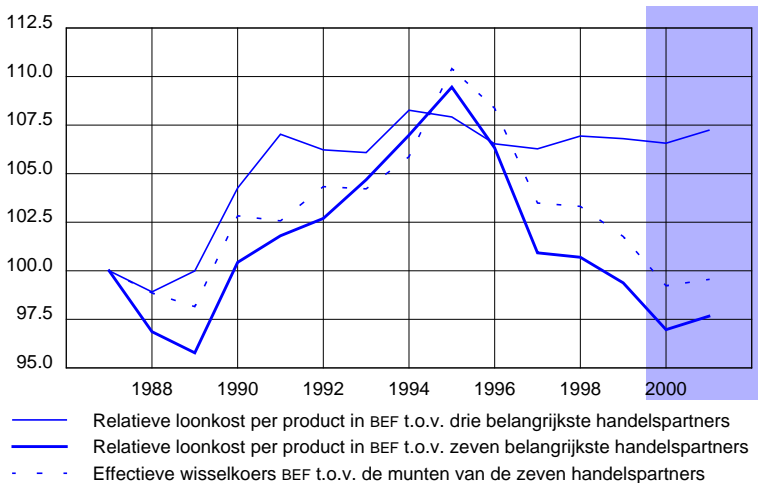
a. Voor 2000 en 2001: ex ante geraamde bedragen

Naast de bijdrageverminderingen voor werkgevers, werd verder ook rekening gehouden met de verminderingen van werknemersbijdragen die vanaf 2000 gelden. Ter gelegenheid van de opstelling van de begroting 2000 werd de globale enveloppe die ter beschikking staat voor de verhoging van de laagste lonen opgetrokken; zij zou nagenoeg 8 miljard BEF bedragen in 2001.

Relatieve loonkostontwikkeling

Dit jaar zouden de Belgische loonkosten per product (voor de totale economie) toenemen met 0,3 %. De Belgische loonkosten en productiviteit zouden bijna parallel lopen aan die in Frankrijk. In Nederland zouden de loonkosten merkkelijk sterker stijgen dan in België, terwijl in Duitsland, als gevolg van een hogere productiviteitsgroei, de loonkosten per product in 2000 zelfs zouden dalen. Al bij al zouden de Belgische loonkosten per product dit jaar iets minder snel toenemen dan gemiddeld in de drie buurlanden, wat zou leiden tot een kleine competitiviteitswinst van 0,2 procentpunt.

FIGUUR 13 **Ontwikkeling loonkosten België in vergelijking met belangrijkste handelspartners**
Indices 1987=100

Bron: Europese Commissie, INR, FPB (vóór 1995: eigen berekeningen FPB)

Vergeleken met dit jaar zouden de Belgische loonkosten volgend jaar een hogere groei noteren (cf. supra). Bovendien zou de arbeidsproductiviteit, die dit jaar onder invloed van de algemene opleving van de economische activiteit zeer sterk zou stijgen, volgend jaar terugkeren naar een 'meer normale' groei-voet. Beide factoren samen verklaren waarom de Belgische loonkosten per product in 2001 ongeveer 1 procentpunt meer zouden toenemen dan in 2000. Ook in Duitsland en Frankrijk zouden de loonkosten per product volgend jaar sterker stijgen dan dit jaar. Aangezien dat profiel echter minder uitgesproken is dan in België, en in Nederland volgend jaar een lagere groei van de loonkosten per product zou opgetekend worden, zouden de Belgische loonkosten per product in 2001 iets (ongeveer 0,6 %) sterker toenemen dan gemiddeld in de drie buurlanden.

Hoewel in vergelijking met 1987 tegenover de drie buurlanden nog steeds een loonkostenhandicap van ruim 7 % blijft bestaan, is de ontwikkeling van de loonkosten per product in België sinds 1997 al bij al vergelijkbaar geweest met die in de drie buurlanden.

Een vergelijking met onze zeven belangrijkste handelspartners (de drie buurlanden aangevuld met Italië, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Japan) levert een totaal verschillend beeld op. Tussen 1987 en 2000 tekende zich hier een verbetering van de Belgische relatieve loonkostenpositie af van 3 %. Die verbetering is voor twee derde toe te schrijven aan de ontwikkeling van de relatieve loonkosten in nationale munt, terwijl de effectieve wisselkoers van de Belgische frank tegenover de betrokken zeven munten in 2000 ongeveer 1 procentpunt onder zijn niveau van 1987 zou liggen. Over een kortere periode beschouwd, is de gevoelige verbetering van de Belgische competitiviteitspositie tegenover de zeven belangrijkste handelspartners uiteraard wel in belangrijke mate een weerspiegeling van de effectieve wisselkoersdepreciatie van de Belgische frank. Sinds 1995 deprecieerde de Belgische frank met ruim 10 % tegenover het gemiddelde van de zeven munten.

Volgend jaar zou tegenover de zeven handelspartners een klein competitiviteitsverlies genoteerd worden, als gevolg van de ontwikkeling van de loonkosten in nationale munt en de lichte appreciatie van de Belgische frank.

3. Arbeidsmarkt

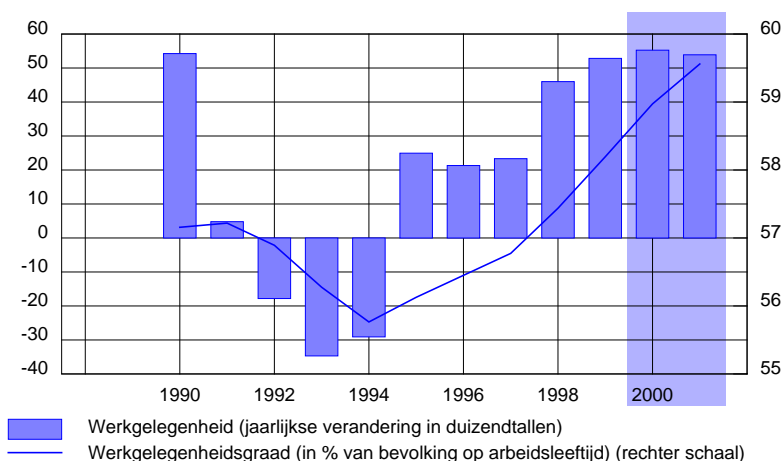
De laatst beschikbare informatie laat vermoeden dat - ondanks de tijdelijke vertraging van de groei - de totale werkende bevolking in 1999 toegenomen zou zijn met iets minder dan 53 000 personen (juni-op-juni verandering) en de werkgelegenheid in de privé-sector met 43 500 personen. De werkloosheid "in enge zin" (concept FMTA; juni-cijfer) nam af met 30 200 personen in dat jaar, zodat de actieve bevolking "in enge zin" gestegen zou zijn met 22 500 personen. Die toename moet volledig op rekening geschreven worden van de verhoging van de activiteitsgraden per leeftijdsklasse. Vanaf 1999 draagt het geheel van demografische verschuivingen immers niet langer positief bij tot de verandering van de beroepsbevolking. De bevolking op arbeidsleeftijd neemt weliswaar nog altijd toe. Binnen die bevolkingsgroep stijgt echter het aandeel van de oudere leeftijdsklassen, waar de activiteitsgraden structureel op een lager peil liggen.

In 2000 en in 2001 zou de officiële actieve bevolking verder aanwassen, met respectievelijk 19 500 en 22 500 personen. Opnieuw wordt die toename voornamelijk gestuwd door een verdere verhoging van de activiteitsgraden per leeftijdsklasse, hoewel nu ook de op til zijnde regularisaties zouden bijdragen tot de verhoging van het arbeidsaanbod. Iets meer dan 25 % van de globale toename van de actieve bevolking zou toegeschreven mogen worden aan de gevolgen van het optrekken van de pensioenleeftijd voor de vrouwen. Merk op dat de "potentiële actieve bevolking" (actieve bevolking FMTA plus voltijdse brugpensioenen en "oudere werklozen") zelfs sterker zou toenemen (met respectievelijk 24 500 en 29 000 personen), maar dat het aantal vervroegde uitredingen verder zou blijven stijgen, o.a. onder druk van de demografische wijzigingen en van de pensioenhervorming.

De werkende bevolking zou in 2000 en in 2001 aanzienlijk verder toenemen. De juni-op-juni verandering zou respectievelijk 55 000 en 54 000 personen bedragen, zodat de werkgelegenheidsgraad zou stijgen van 57,4 % in 1998 (laatste officiële observatie) tot 59,0 % in 2000 en tot 59,6 % in 2001. De werkgelegenheid bij de overheid zou weliswaar nog steeds toenemen (met naar raming 4 500 personen in 2000 en afgerond 1 000 personen in 2001), maar beduidend minder dan in 1999, omdat de positieve impuls vanwege de werkgelegenheidstoename in doorstromingsprogramma's geleidelijk wegvalt. Ook de toename van het aantal mensen dat aan de slag kan in twee

activeringsprogramma's binnen de privé-sector ("PWA-programma's" en "herinschakelingsbanen") zou fors teruglopen in vergelijking met 1999 (toename van respectievelijk 3 000 en 500 personen tegenover nog 7 500 personen in 1999). In 2001 zou de totale werkgelegenheidstoename in de privé-sector (52 000 personen) dus tot stand komen zonder een beduidende impuls vanuit die twee activeringsprogramma's.

FIGUUR 14

Werkgelegenheid en werkgelegenheidsgraad*Cijfers op 30 juni*

Bron: FMTA, FPB

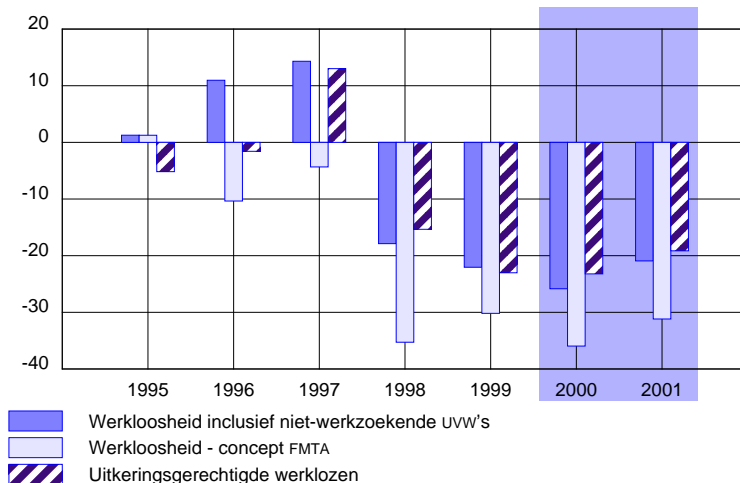
De productiviteitsstijging per uur wordt in 2000 getemperd door de remmende werking op de loonkosten vanwege de bijkomende patronale bijdrageverminderingen, maar zou in de privé-sector toch 2,8 % bedragen. De tijdelijke verzwakking van de groei in 1999, gekoppeld aan de sterke herneming in 2000, zorgt immers voor een uitgesproken conjunctureel bepaalde versnelling van de productiviteitsgroei. In 2001 zou de productiviteitstoename per uur terugvallen op 2,3 %.

De sterke herneming in 2000 zou ook zorgen voor een stijging van de effectieve arbeidsduur per voltijdse werknemer. Die stijging zou de verdere penetratie van de deeltijdarbeid (ondersteund door de verdere toename van het aantal deeltijdse loopbaanonderbrekingen) meer dan compenseren, zodat de gemiddelde effectieve arbeidsduur bij de loon-en weddetrek-

kenden in de privé-sector met 0,15 % zou toenemen. In 2001 zou de effectieve arbeidsduur per voltijdse werknemer nog iets verder kunnen toenemen, maar niet voldoende om het remmende effect van de toenemende deeltijdse arbeidsgraad op de gemiddelde arbeidsduur uit te vlakken.

Dit betekent dat het totale arbeidsvolume van loon- en weddetrekkenden in de privé-sector in 2000 sneller groeit (+2,3 %) dan het aantal loon- en weddetrekkenden (+2,1 %), terwijl in 2001 het arbeidsvolume iets minder snel toeneemt (+1,8 %) dan de hoofdelijke werkgelegenheid (+2,0 %). Het aantal zelfstandigen zou redelijk stabiel blijven, zodat de totale werkgelegenheid in de privé-sector in 2000 zou groeien met 1,7 % en in 2001 met 1,6 %.

FIGUUR 15

Ontwikkeling van het aantal werklozen*Jaarlijkse verandering in duizendtallen, cijfers op 30 juni*

Bron: RVA, FPB

De werkloosheid “in enge zin” (concept FMTA; juni-cijfer) nam in 2000 af met 36 000 personen en zou in 2001 verder slinken met 31 000 personen. Die daling is opnieuw meer uitgesproken dan voor de werkloosheid “in ruime zin” (inclusief niet-werkzoekende UVW’s) die - omwille van de verdere verwachte stijging van het aantal “oudere werklozen” - slechts afneemt met respectievelijk 26 000 en 21 000 personen. Ook de categorie

der uitkeringsgerechtigde werklozen neemt minder snel af dan het aantal werkzoekenden. Ze daalt met 23 000 personen in 2000 en zou verder afnemen met 19 000 personen in 2001.

B

ijlage

Tabel A.	Internationale omgeving
Tabel B.1.	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen
Tabel B.2.	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen constante prijzen
Tabel B.3.	Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën
Tabel B.4.	Loonmassa in de privé-sector: evolutie en determinanten
Tabel B.5.	Macro-economische indicatoren
Tabel B.6.	Situatie op de arbeidsmarkt
Tabel B.6.bis	Situatie op de arbeidsmarkt - detail
Tabel B.7.	Rekening van de huishoudens
Tabel B.7.bis	Rekening van de instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens
Tabel B.8.	Reëel beschikbaar inkomen van particulieren (1)
Tabel B.9.	Rekening van de ondernemingen
Tabel B.10.	Verrichtingen met het buitenland

Tabel A. Internationale omgeving*Groeivoeten - tenzij anders vermeld*

	98	99	00	01
Volume buitenlandse afzetmarkten van België	6.6	5.7	7.7	6.9
Volume finale vraag van de handelspartners	4.0	3.2	4.4	3.9
Nominale effectieve wisselkoers BEF (1) (2)	0.7	-1.7	-2.7	0.3
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro) (2)	-.	106.7	96.4	97.9
Wereldhandelsprijzen				
Goederen excl. energie (in BEF) (3)	-1.4	-0.1	3.6	1.2
Energie (Brent-olieprijs: USD per barrel) (2)	12.8	17.8	27.1	24.9
Loonevolutie in de totale economie (in BEF)				
<i>7 belangrijkste handelspartners (4)</i>				
Loonkosten per hoofd	2.8	3.6	5.0	2.5
Loonkosten per eenheid product	1.3	2.4	2.8	0.6
<i>3 belangrijkste handelspartners (5)</i>				
Loonkosten per hoofd	2.2	2.3	2.6	2.6
Loonkosten per eenheid product	0.5	1.2	0.5	0.7
Rentevoeten Duitsland (peil)				
Korte rente (3 maand) (2)	3.5	3.0	4.4	5.2
Lange rente (10 jaar) (2)	4.6	4.5	5.5	5.6
Rentevoeten eurogebied (peil)				
Korte rente (EURIBOR op 3 maand) (2)	-.	3.0	4.4	5.2
Lange rente (10 jaar) (2) (6)	-.	4.6	5.6	5.7

(1) Een positief (negatief) teken wijst op een appreciatie (depreciatie) van de BEF

(2) Toekomstige waarden: technische hypothese berekend op basis van termijnkoersen

(3) Gewogen gemiddelde van de goederenuitvoerprijzen (excl. energie) van onze handelspartners

(4) Duitsland, Frankrijk, Nederland, Verenigd Koninkrijk, Italië, Verenigde Staten, Japan

(5) Duitsland, Frankrijk, Nederland

(6) Gewogen gemiddelde voor de landen van het eurogebied

Tabel B.1. Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen*Miljarden BEF*

	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	4889.8	5041.6	5292.2	5498.0
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	1916.7	2002.3	2070.3	2159.3
a. Aankoop van goederen en diensten	145.1	158.2	166.2	173.0
b. Lonen, wedden en pensioenen	1066.4	1104.0	1137.8	1182.5
c. Sociale uitkeringen in natura	553.9	587.0	610.1	645.3
Bruto vaste kapitaalvorming	1893.0	1981.4	2114.5	2200.8
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	1281.2	1344.6	1441.1	1520.1
b. Overheidsinvesteringen	145.1	164.8	178.3	164.3
c. Investeringen in woongebouwen	466.7	472.1	495.1	516.4
Voorraadwijziging	23.9	4.8	39.0	36.3
Finale nationale bestedingen	8723.3	9030.0	9515.9	9894.4
Uitvoer van goederen en diensten	6868.0	7155.7	8105.1	8819.3
Invoer van goederen en diensten	6502.5	6780.1	7711.8	8306.4
Bruto binnenlands product	9088.8	9405.6	9909.2	10407.3
Bruto nationaal inkomen	9175.1	9504.8	10009.4	10509.3

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

Tabel B.2. Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen constante prijzen

<i>Groeivoeten</i>	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	3.8	2.0	2.8	2.5
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	1.4	2.4	0.8	1.4
a. Aankoop van goederen en diensten	6.1	7.8	2.9	2.7
b. Lonen, wedden en pensioenen	1.7	2.0	0.9	1.1
c. Sociale uitkeringen in natura	0.0	2.5	0.1	2.2
Bruto vaste kapitaalvorming	3.7	5.6	4.7	2.9
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	4.5	6.6	5.1	4.4
b. Overheidsinvesteringen	1.0	13.5	5.8	-9.1
c. Investeringen in woongebouwen	2.3	0.1	3.1	2.9
Voorraadwijziging (2)	0.8	-1.0	0.3	0.0
Finale nationale bestedingen	4.1	1.8	3.2	2.3
Uitvoer van goederen en diensten	4.2	5.0	8.1	6.3
Invoer van goederen en diensten	6.3	4.1	7.5	5.5
Netto-uitvoer (2)	-1.2	0.8	0.8	0.9
Bruto binnenlands product	2.7	2.5	3.8	3.1

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Bijdrage tot de groei van het bbp

Tabel B.3. Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën

<i>Groeivoeten</i>	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	0.8	1.1	2.1	1.4
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	2.1	2.0	2.6	2.8
a. Aankoop van goederen en diensten	1.0	1.2	2.1	1.4
b. Lonen, wedden en pensioenen	1.5	1.5	2.1	2.8
c. Sociale uitkeringen in natura	4.1	3.4	3.8	3.5
Bruto vaste kapitaalvorming	0.5	-0.9	1.9	1.2
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	0.5	-1.6	1.9	1.1
b. Overheidsinvesteringen	0.0	0.0	2.3	1.4
c. Investeringen in woongebouwen	0.6	1.0	1.8	1.3
Finale nationale bestedingen	0.7	1.7	2.1	1.6
Uitvoer van goederen en diensten	-0.3	-0.7	4.8	2.3
Invoer van goederen en diensten	-1.6	0.2	5.8	2.1
Ruilvoet	1.3	-0.9	-0.9	0.2
Bruto binnenlands product	1.6	0.9	1.5	1.9

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

Tabel B.4. Loonmassa in de privé-sector: evolutie en determinanten

<i>Jaargemiddelden</i>	98	99	00	01
Loonkost per werkelijk arbeidsuur	2.0	2.1	2.2	2.8
Loonkost per persoon	1.9	1.7	2.3	2.6
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur	2.3	2.2	3.4	3.3
Brutoloon per persoon	2.3	1.7	3.6	3.1
Indexering	1.3	1.0	1.4	1.5
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur voor indexering	1.0	1.2	2.0	1.8
Brutoloon per persoon voor indexering	0.9	0.8	2.2	1.6
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal uren)	2.0	1.5	2.3	1.8
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal personen)	2.0	1.9	2.1	2.0
Loonmassa inclusief werkgeversbijdragen (1)	4.0	3.6	4.5	4.6
Loonmassa exclusief werkgeversbijdragen	4.3	3.7	5.7	5.2
<i>Bijkomende indicatoren</i>				
Inflatie: traditionele index	1.0	1.1	2.1	1.4
Inflatie: gezondheidsindex	1.3	0.9	1.5	1.5
Indexering lonen en wedden overheidssector	1.7	1.0	1.5	1.5
Indexering sociale prestaties	1.5	1.2	1.5	1.3
<i>Impliciete bijdragevoeten (in % van brutoloonmassa)</i>				
Werkgeversbijdragen (sensu lato) (1)	35.2	35.1	33.5	32.9
Werkgeversbijdragen (sensu stricto) (2)	26.4	26.5	25.0	24.4
Werknemersbijdragen (3)	11.3	11.3	11.1	11.1

(1) Inclusief fictieve, extra-legale en werkgeversbijdragen ontvangen door de federale overheid

(2) Werkgeversbijdragen ontvangen door de sociale zekerheid

(3) Exclusief vrijwillige werknemersbijdragen

Tabel B.5. Macro-economische indicatoren

	98	99	00	01
Rentevoeten				
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand)	3.6	2.9	4.4	5.2
Lange rente (OLO, 10 jaar)	4.8	4.8	5.8	5.8
Marktsector (jaargemiddelde groeivoeten) (1)				
Toegevoegde waarde in constante prijzen	3.0	2.1	4.4	3.6
Arbeidsvolume (in aantal uren)	1.0	0.8	1.6	1.3
Productiviteit per werkelijk arbeidsuur	2.0	1.3	2.8	2.3
Totale economie (ondernemingen en overheid) (1)				
Arbeidskost per tewerkgestelde in België	2.1	1.8	2.3	2.8
Arbeidskost per eenheid product in België	1.1	1.0	0.3	1.3
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 7 landen (2)</i>				
per tewerkgestelde	-0.7	-1.7	-2.5	0.3
per eenheid product	-0.2	-1.3	-2.4	0.7
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 3 landen (2)</i>				
per tewerkgestelde	-0.1	-0.5	-0.3	0.2
per eenheid product	0.6	-0.1	-0.2	0.6
Bijdrage tot de groei van de deflator van de finale vraag				
(a) Kosten van binnenlandse oorsprong = (a1)+(a2)+(a3)	0.9	0.5	0.9	1.0
(a1) Loonkosten per product	0.3	0.3	0.1	0.4
(a2) Netto indirecte belastingen per product	0.1	0.2	0.1	0.0
(a3) Winstmarges per product (3)	0.5	0.0	0.7	0.7
(b) Invoerkosten	-0.6	0.1	2.5	1.0
(c) Deflator van de finale vraag	0.3	0.6	3.3	2.0
<i>Pro memorie:</i>				
Gebruiksgraad van het productievermogen	81.8	81.9	84.7	85.4
Verandering in gebruiksgraad	-0.1	0.0	2.9	0.7
Afwijking van het bbp t.o.v. het trendmatige bbp (in % van het trendmatige bbp)	-0.6	-0.7	0.3	0.7

(1) Loontrekkenden en zelfstandigen

(2) Een positief (negatief) teken wijst op een sterkere (tragere) stijging in België

(3) Bruto-exploitatieoverschot van de nationale economie en gemengd inkomen van de zelfstandigen

Tabel B.6. Situatie op de arbeidsmarkt

Duizendtallen, per 30 juni

	98	99	00	01
I Totale bevolking (II+III)	10203.0	10222.9	10243.3	10284.4
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6708.7	6712.2	6717.4	6741.6
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5844.4	5841.7	5842.8	5861.1
<i>waarvan: met RVA-uitkering</i>	293.2	299.5	307.8	316.8
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4358.6	4381.3	4400.5	4423.2
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3799.3	3851.1	3905.3	3958.2
(a) Loon- en weddetrekkenden (1)	2420.1	2466.5	2512.8	2562.0
(b) Zelfstandigen	692.5	689.5	692.9	695.4
(c) Overheidsadministratie (2)	686.6	695.1	699.6	700.8
<i>waarvan: ingeschreven bij de RVA</i>	192.4	220.9	233.7	248.0
<i>- met RVA-uitkering</i>	106.9	128.7	144.7	152.9
<i>- zonder RVA-uitkering</i>	85.5	92.2	89.1	95.1
V. Grensarbeid (saldo)	54.1	55.1	56.1	57.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	505.3	475.1	439.1	408.0
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	425.1	394.7	361.8	332.9
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	60.0	57.8	51.2	48.1
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	20.2	22.7	26.2	27.0
Werkloosheidsgraad (VI/III)	11.6	10.8	10.0	9.2
Activiteitsgraad (III/I.bis)	65.0	65.3	65.5	65.6
Werkgelegenheidsgraad (IV+V/I.bis)	57.4	58.2	59.0	59.6
<i>Pro memorie</i>				
(d) Oudere niet werkzoekende UVW's	131.2	139.3	149.4	159.7
II.bis Inactieve bevolking excl. (d)	5713.3	5702.4	5693.4	5701.5
III.bis Beroepsbevolking incl. (d)	4489.8	4520.5	4550.0	4582.9
VI.bis Werkloosheid incl. (d)	636.4	614.4	588.6	567.6
Werkloosheidsgraad (VI.bis/III.bis)	14.2	13.6	12.9	12.4
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard) (3)	9.5	9.0	8.5	8.1
Activiteitsgraad (III.bis/I.bis)	66.9	67.3	67.7	68.0

(1) Inclusief PWA, HIP, EWE (cf. tabel B.6.bis)

(2) Inclusief DSP (cf. tabel B.6.bis)

(3) In jaargemiddelde

Tabel B.6.bis Situatie op de arbeidsmarkt - detail*Duizendtallen, per 30 juni*

	98	99	00	01
I. Totale bevolking (II+III)	10203.0	10222.9	10243.3	10284.4
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6708.7	6712.2	6717.4	6741.6
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5844.4	5841.7	5842.8	5861.1
<i>waarvan: met RVA-uitkering = ingeschreven bij RVA:</i>	293.2	299.5	307.8	316.8
- Oudere niet werkzoekende UVW's	131.2	139.3	149.4	159.7
- Vrijgestelden om sociale en familiale redenen (1)	8.5	8.9	9.5	9.8
- Vrijgestelden om reden van studies (1)	7.4	7.9	7.3	7.3
- Volledige loopbaanonderbreking (1)	21.8	25.0	28.0	30.4
- Conventioneel voltijds brugpensioen (1)	124.4	118.4	113.7	109.6
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4358.6	4381.3	4400.5	4423.2
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3799.3	3851.1	3905.3	3958.2
<i>waarvan: ingeschreven bij RVA (2):</i>	192.4	220.9	233.7	248.0
- <i>met RVA-uitkering:</i>	106.9	128.7	144.7	152.9
* Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering (1)	33.8	33.9	34.5	34.6
* Activering (EWE + PWA + HIP + DSP) (4)(1)	14.9	26.7	30.2	31.6
* Gedeeltelijke loopbaanonderbreking (1)	46.3	56.1	68.0	74.4
* Deelt. bruggepensioneerden (1)	0.5	0.9	1.0	1.2
* Volledig werklozen tewerkgesteld in beschutte werkplaats (1)	0.9	0.7	0.7	0.7
* Volledig werklozen in beroepsopleiding (1)	10.5	10.4	10.3	10.4
- <i>zonder RVA-uitkering:</i>	85.5	92.2	89.1	95.1
* Deelt. zonder IGU (3)	40.2	43.0	35.1	38.7
* Deeltijds werkende jongeren in wachttijd	3.5	3.7	3.9	3.9
* Vrij ingeschreven werkzoekenden en andere	41.8	45.5	50.1	52.4
V. Grensarbeid (saldo)	54.1	55.1	56.1	57.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	505.3	475.1	439.1	408.0
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	425.1	394.7	361.8	332.9
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	60.0	57.8	51.2	48.1
- Jongeren in wachttijd	21.9	23.6	21.2	19.7
- Andere, waarvan:	38.1	34.2	30.0	28.5
* Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse be- trekking (1)	26.7	26.1	25.6	25.1
* Aanspraak op overbruggingsuitkering (1)	0.5	0.5	0.5	0.5
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	20.2	22.7	26.2	27.0

(1) Stat Info definities (op basis van betalingen)

(2) Zonder inbegrip van de tijdelijke werkloosheid

(3) Deeltijdse werknemers met behoud van rechten die al dan niet een inkomensgarantie-uitkering (IGU) genieten

(4) Werkgelegenheid binnen de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA) - voor zover een voldoende aantal uren gewerkt wordt -, tewerkstelling via het Herinschakelingsprogramma (HIP), de Doorstromingsprogramma's (DSP) of een Eerste Werkvervalscontract (EWE)

Tabel B.7. Rekening van de huishoudens
Miljarden BEF

	98	99	00	01
I. Lopende transacties				
a. Middelen	8568.7	8813.0	9183.6	9587.9
1. Netto-exploitatieoverschot	655.1	674.9	713.6	760.7
2. Gemengd inkomen	523.9	537.3	561.9	591.3
3. Beloning van werknemers	4742.1	4914.0	5117.5	5345.9
Brutolonen	3500.5	3628.6	3811.1	3993.8
Werkelijke sociale premies ten laste van werkgevers	975.7	1011.3	1021.2	1055.9
Toegerekende sociale premies ten laste van werkgevers	265.9	274.1	285.1	296.2
4. Netto-inkomen uit vermogen	876.6	870.2	922.3	968.9
Ontvangen rente	711.5	694.4	751.9	812.5
Betaalde rente (-)	248.8	238.2	266.6	303.1
Winstuitkeringen	268.8	266.4	284.5	301.1
Overige	145.0	147.6	152.5	158.5
5. Sociale uitkeringen	1723.5	1768.9	1819.3	1872.7
6. Overige netto-inkomensoverdrachten	-15.3	-14.5	-13.0	-12.7
7. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	62.8	62.3	62.0	61.0
b. Bestedingen	7887.8	8128.5	8488.2	8828.1
1. Belastingen op inkomen en vermogen	1270.0	1297.7	1368.0	1430.7
2. Sociale premies, waarvan:	1848.1	1913.8	1958.5	2035.2
Werkelijke sociale premies	1582.3	1639.7	1673.4	1739.0
Toegerekende sociale premies	265.9	274.1	285.1	296.2
3. Consumptieve bestedingen	4769.7	4917.0	5161.7	5362.2
c. Nettobesparingen	680.9	684.5	695.4	759.8
II. Kapitaaltransacties				
a. Middelen	22.2	37.8	42.0	58.0
b. Bestedingen	344.7	349.2	363.7	383.5
1. Bruto vaste kapitaalvorming	588.9	600.4	632.6	661.5
2. Afschrijvingen (-)	283.4	292.9	305.7	317.0
3. Vermogensheffingen	38.7	40.9	41.8	42.4
4. Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3
5. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	-9.1	-9.1	-9.1	-9.1
6. Overige te betalen kapitaaloverdrachten	9.9	10.1	4.3	5.9
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	358.4	373.2	373.6	434.3
in % van het bbp	3.9	4.0	3.8	4.2

Tabel B.7.bis Rekening van de instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens

Miljarden BEF

	98	99	00	01
I. Lopende transacties				
a. Middelen	128.3	133.8	143.4	151.1
1. <i>Netto-exploitatieoverschot</i>	0.0	0.0	0.0	0.0
2. <i>Sociale premies</i>	3.0	3.1	3.2	3.3
3. <i>Netto-inkomen uit vermogen</i>	1.0	0.9	1.0	1.0
Ontvangen rente	1.4	1.4	1.5	1.6
Betaalde rente (-)	0.5	0.5	0.6	0.7
Overige	0.1	0.1	0.1	0.1
4. <i>Overige netto-inkomensoverdrachten</i>	124.2	129.7	139.2	146.8
b. Bestedingen	124.5	129.3	135.3	140.8
1. <i>Belastingen op inkomen en vermogen</i>	1.4	1.5	1.6	1.7
2. <i>Sociale uitkeringen</i>	3.0	3.1	3.2	3.3
3. <i>Consumptieve bestedingen</i>	120.1	124.6	130.5	135.8
c. Nettobesparingen	3.7	4.5	8.0	10.3
II. Kapitaaltransacties				
a. Middelen	5.1	7.1	7.3	8.1
b. Bestedingen	3.1	3.2	3.4	3.5
1. <i>Bruto vaste kapitaalvorming</i>	5.6	5.8	6.1	6.4
2. <i>Afschrijvingen (-)</i>	2.5	2.6	2.7	2.9
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	5.7	8.5	12.0	14.9
in % van het bbp	0.1	0.1	0.1	0.1

Tabel B.8. Reëel beschikbaar inkomen van particulieren (1)

<i>Groeivoeten</i>	98	99	00	01
Primair bruto-inkomen	3.0	1.8	2.4	3.3
<i>a. Lonen, waarvan:</i>	2.9	2.5	2.0	3.0
Ondernemingen	3.2	2.5	2.4	3.2
Overheid	2.3	2.4	1.0	2.5
Grensarbeiders	0.6	3.7	1.6	2.3
<i>b. Bruto-exploitatieoverschot en inkomen zelfstandigen</i>	4.0	1.8	2.9	4.1
Bruto-exploitatieoverschot van particulieren	3.5	2.0	3.2	4.3
Gemengd inkomen van zelfstandigen	4.9	1.4	2.5	3.8
<i>c. Netto-inkomen uit vermogen, waarvan:</i>	1.5	-1.8	3.8	3.6
Ontvangen rente	-2.8	-3.5	6.1	6.6
Betaalde rente (-)	-4.7	-5.3	9.6	12.2
Winstuitkeringen	7.1	-2.0	4.6	4.4
Secundaire inkomensverdeling	3.4	2.1	1.9	4.2
<i>a. Overdrachten aan particulieren, waarvan:</i>	1.4	1.7	1.2	1.7
Sociale uitkeringen	1.5	1.5	0.8	1.5
<i>b. Socialezekerheidspremies (-)</i>	1.6	2.4	0.3	2.5
Werkelijke sociale premies	1.5	2.5	0.0	2.5
Toegerekende sociale premies	2.5	1.9	1.9	2.4
<i>c. Belastingen op inkomen en vermogen (-)</i>	3.1	1.0	3.3	3.1
Bruto beschikbaar inkomen van de particulieren	2.9	1.7	2.5	3.1

(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en izw's ten behoeve van huishoudens

Tabel B.9. Rekening van de ondernemingen

Miljarden BEF

	98	99	00	01
I. Lopende transacties				
a. Middelen	962.0	975.6	1041.4	1113.6
1. <i>Netto-exploitatieoverschot</i>	1227.3	1261.3	1393.1	1510.3
2. <i>Sociale premies</i>	310.0	319.8	333.9	348.8
Werkelijke premies ten laste van de werkgevers	156.1	160.7	167.7	175.3
Premies ten laste van de werknemers	79.2	82.6	86.6	90.6
Toegerekende sociale premies	74.6	76.6	79.6	82.9
3. <i>Netto-inkomen uit vermogen</i>	-208.7	-231.6	-289.8	-329.0
4. <i>Overige netto-inkomensoverdrachten</i>	5.3	9.2	8.3	8.4
5. <i>Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (-)</i>	371.8	383.2	404.0	424.9
b. Bestedingen	655.5	659.4	720.0	782.2
1. <i>Belastingen op inkomen en vermogen</i>	328.7	317.9	365.2	412.0
2. <i>Sociale uitkeringen</i>	264.0	279.2	292.9	309.2
Particuliere sociale verzekering met fondsvorming	168.5	176.9	188.0	200.4
Rechtstreekse uitkeringen sociale verzekering door werkgevers	95.5	102.3	104.9	108.8
3. <i>Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering</i>	62.8	62.3	62.0	61.0
c. Nettobesparingen	306.5	316.2	321.4	331.5
II. Kapitaaltransacties.				
a. Middelen	119.1	105.6	94.5	102.9
b. Bestedingen	330.7	350.0	413.9	445.4
1. <i>Bruto vaste kapitaalvorming</i>	1153.4	1210.5	1297.4	1368.6
2. <i>Afschrijvingen (-)</i>	883.2	904.6	961.0	1014.5
3. <i>Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa</i>	17.7	8.3	9.3	9.5
4. <i>Veranderingen in voorraden</i>	23.7	4.4	38.6	35.9
5. <i>Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden</i>	0.3	0.3	0.3	0.3
6. <i>Overige te betalen kapitaaloverdrachten</i>	18.8	31.2	29.3	45.6
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	94.9	71.8	2.0	-11.1
in % van het bbp	1.0	0.8	0.0	-0.1

Tabel B.10. verrichtingen met het buitenland

Miljarden BEF	98	99	00	01
I. Lopende verrichtingen				
a. Bestedingen	6698.4	6976.7	7922.1	8530.4
1. Invoer van goederen en diensten	6502.5	6780.1	7711.8	8306.4
2. Beloning van werknemers	29.8	31.5	34.7	38.2
3. Indirecte belastingen (op productie en invoer)	90.2	87.6	91.8	95.1
4. Netto-inkomen uit vermogen (-)	38.0	43.0	43.9	44.5
5. Overige netto-inkomensoverdrachten	54.0	56.0	59.2	62.3
6. Sociale premies	38.8	41.6	44.2	46.9
7. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	21.1	22.8	24.4	26.0
b. Middelen	7067.4	7364.9	8323.6	9047.6
1. Uitvoer van goederen en diensten	6868.0	7155.7	8105.1	8819.3
2. Beloning van werknemers	140.9	148.0	155.5	163.5
3. Subsidies	27.3	27.3	27.3	27.3
4. Belastingen op inkomen en vermogen	2.6	4.8	5.0	5.3
5. Sociale premies	9.7	10.3	11.3	12.4
6. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	18.8	18.8	19.3	19.8
c. Saldo van lopende verrichtingen	369.0	388.2	401.4	517.2
II. Kapitaalverrichtingen	-1.3	-0.9	2.2	-0.3
1. Nettokapitaaloverdrachten	-0.3	0.1	3.2	0.7
2. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (-)	1.0	1.0	1.0	1.0
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-) van de nationale economie	367.8	387.3	403.7	516.9
in % van het bbp	4.0	4.1	4.1	5.0